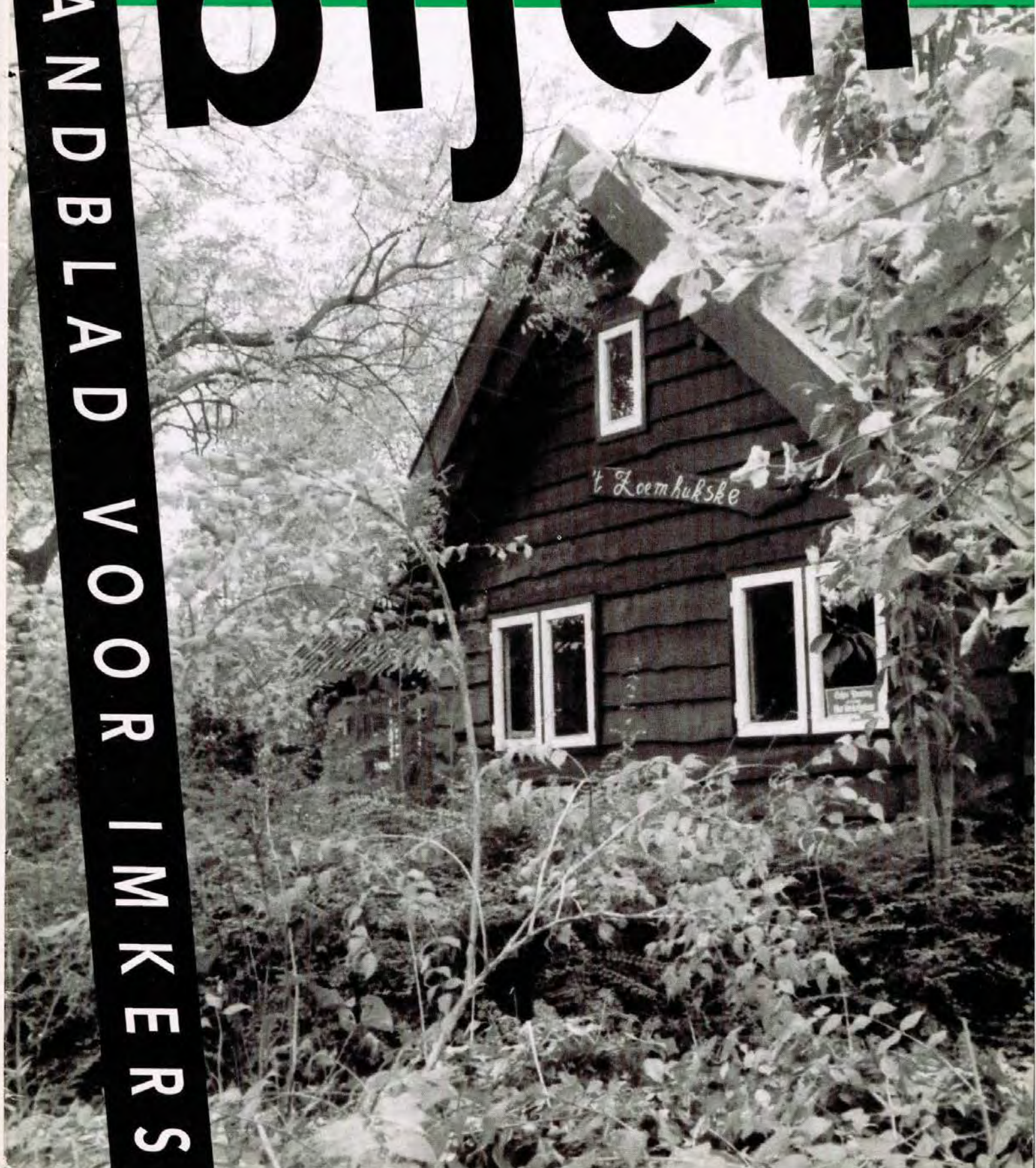

Uitgegeven door de Imkersbonden van de ABTB en de LLTB, de Bond van Bijenhouders van de NCB, en de VBBN

3/2
februari
1994

bijen

MAANDBLAD VOOR IMKERS

Thema-ochtenden in Horst

Ab Kuypers

Horst en omstreken

In de geriefelijke omgeving van het prachtige 'Zoemhukske' tref ik als gesprekspartners het erebestuurslid Grad Janssen en de secretaris Sjaak van Meijel. Een beetje bekomen van de eerste overweldigende indruk van de bijenvriendelijke omgeving kan, met een dampende, verse kop koffie voor ons, het gesprek aan aanvang nemen.

'Het is jammer, dat onze voorzitter er niet bij kan zijn. Al zevenentwintig jaar trekt hij met groot enthousiasme de kar van onze vereniging.' Toch kan de heer Grad Janssen nou ook niet bepaald van luiheid worden beticht. 'Ik heb ruim vijfentwintig jaar een bestuursfunctie vervuld, ben beheerder van het depot 'van Boxtel' en help hier mee op het complex...'

De imkersvereniging van Horst telt momenteel zo'n 68 leden en kent tal van activiteiten.

'We zijn opgericht in 1915. Onze afdeling is ooit beduidend groter geweest. In de oorlogsjaren bijvoorbeeld kenden we een behoorlijke groei vanwege de zogenaamde 'tabaksimkers'. Het is heel jammer, dat er de laatste tijd zo weinig jonge imkers bijkomen. Zo treedt er nu een zekere vergrijzing op. Of zoals wij zeggen: 'Het aantal imkers neemt af, de gemiddelde leeftijd neemt toe.'

'Imkeren doen we voornamelijk in de eigen omgeving. Fruit en groenteteelt voor de bestuiving, linde, blauwe bes, dat zijn zo onze reisdoelen. Maar ook de asperges leveren heel wat honing op. Verder zitten er in deze omgeving aardig wat rozenkwekerijen, daar halen de bijen nog een behoorlijk portie stuifmeel voor de winter. De meeste dracht vinden we echter toch in de dorpen zelf. De aanplant is onze belangrijkste nectarleverancier. Vroeger reisden we nog wel met een flink aantal imkers naar het koolzaad in de Flevopolders. Dit jaar hebben daar van ons slechts zeven kasten gestaan. Naar de Brabantse heide gingen we ook. Dat is nu wel zo'n beetje afgelopen. Ach, je moet het zo zien, we zijn vooral hobby imkers, wij doen het niet speciaal voor de honing.'

Zaadfonds

'En dan hebben we natuurlijk de gebieden die braakliggen en door ons jaarlijks worden ingezaaid,' valt Sjaak van Meijel zijn oudere collega in de rede. Het wordt een beetje tussen neus en lippen

opgemerkt, alsof het zogenaamde zaadfonds, want daar gaat hier om, zoals de afdeling Horst dat al weer meer dan 15 jaar kent, de gewoonste zaak van de wereld is. Voor de Horster imker misschien wel, ik hoor er echter voor het eerst van. 'We hebben ook dit jaar weer enkele flinke percelen grond, die braagliggen kunnen inzaaien met onder andere phacelia en borage. Bij elkaar zo'n 30 hectare. Ook braakliggende stukken grond, die voor woningbouw zijn bestemd worden aan ons toegewezen,' aldus Grad Janssen, de beheerder van dit voor mij nieuwe fenomeen. 'Sinds 1986 kennen wij het zaadfonds,' gaat hij verder, 'ik ben daar de beheerder van. Van boerenleenbanken, tuinbouwverenigingen en de gemeente ontvangen we hiervoor een flinke subsidie. Ook is er een bijdrage van de imkers zelf, die op deze percelen hun bijenvolken plaatsen. De vereniging koopt van het geld, ieder jaar bij elkaar toch wel zo'n tweeduizend gulden, het benodigde zaad in, dat door de boeren zelf wordt ingezaaid. Met hen maken we de afspraak, dat zij ons zaaigoed moeten laten uitbloeien, ze mogen het niet alleen als groenbemester gebruiken, dus niet tussentijds afmaaien.' Het zaadfonds is indertijd ontstaan, toen er vanwege bestuiving onder glas veel bijenvolken in de omgeving van Horst nodig waren. Bij dat bestuiven teerden de volken behoorlijk in en de imkers stelden daar tegenover, dat zij om gezonde bijenvolken te kunnen houden en te blijven leveren alternatieven nodig hadden om hun bijen toch voldoende stuifmeel en nectar te kunnen laten verzamelen. Natuurlijke drachtbronnen waren onvoldoende aanwezig om het grote aantal volken van voldoende voedsel te kunnen voorzien. Zowel de tuinders als de overheid zagen daar de redelijkheid van in. Een goed voorbeeld van betrokkenheid en samenwerking tussen imkers, tuinders en overheid.

Een eigen onderkomen

Met 't Zoemhukske' beschikken de imkers uit Horst over een prachtig eigen onderkomen, bestaande uit een bijenstal met aparte werkruimte en een flink lokaal, dat zowel gebruikt wordt voor het ontvangen van groepen als voor het houden van verenigingsbijeenkomsten. Hierin is een leuke tentoonstelling van imkersmaterialen uitgesteld. Dit alles wordt omgeven door een indrukwekkende drachtplantentuin. Deze fraai aangelegde tuin is ook voor niet-imkerende plantenliefhebbers meer dan de

moeite waard. 't Zoemhukske (hukske is dialect voor hutje) kent overigens een heel eigen, bewogen, geschiedenis. 'Het eerste zoemhukske hebben we in 1969 gebouwd. Vier jaar later is dat afgebrand. Op dezelfde plek hebben we het toen echter weer kunnen opbouwen, maar in 1983 moesten we toch verhuizen om plaats te maken voor de uitbreiding van sportvelden, die er nooit is gekomen... De grond, evenals het gebouw is in principe eigendom van de gemeente. Zij hebben eertijds het materiaal geleverd, waarmee wij konden gaan bouwen. Voor het onderhoud van de tuin ontvangen we een subsidie. We hopen hier te mogen blijven zitten. Van deze plek, vlak bij een recreatiegebied en de kasteelruïne, gaat een grote aantrekkingskracht uit. De tuin is overigens vrij toegankelijk. We ontvangen hier ook regelmatig groepen vakantiegangers vanaf recreatieparken uit de omgeving. Maar ook tijdens onze themaochtenden komen er aardig wat niet-imkerende bezoekers. Zij krijgen dan een rondleiding en mogen een blik in een bijenvolk werpen. Vooral de jeugd vindt dat prachtig. In het park worden jaarlijks ook veel excursies voor scholen verzorgd. Het onderhoud van de tuin verloopt goed. Wanneer er geschoffeld moet worden roepen we een aantal mensen op, dat lukt wel. Het is bovendien altijd een gezellige boel. Het beheer van de bijenstal was wat moeilijker. Voor de meeste imkers was het te veel om naast hun eigen volken ook nog eens deze stand te verzorgen. Daar zijn best wel een paar jaar wat problemen mee geweest. Tot op een gegeven moment binnen onze afdeling een studieuilclub is opgericht door imkers, die wat meer wilden. Zij hebben verschillende projecten op hun programma en verzorgen nu de bijen in deze hal. We proberen ook jonge imkers hier bij te betrekken, terwijl de volken ook bij cursussen worden gebruikt.'

De themaochtenden

De tegenwoordige themaochtenden, tijdens welke de meest uiteenlopende onderwerpen ter sprake komen, zijn in de plaats gekomen voor de eerdere openstelling van het Zoemhukske, iedere zondag.

'De belangstelling voor deze open dagen liep behoorlijk terug. Op het laatst kwam het wel voor, dat je hier de hele zondag op bezoekers zat te wachten, zonder dat er iemand kwam. We zijn er toen toe overgegaan voortaan alleen de eerste zondagochtend van de maand open te zijn. In eerste instantie ging dat ook nog wel wat moeizaam, maar sinds we elke ochtend een eigen thema zijn gaan meegeven, loopt het aardig. Behalve onze eigen leden en soms de al eerder genoemde recreanten komen er ook steeds

imkers uit andere gemeenten op af. Het is nu voor het tweede jaar dat we deze themaochtenden houden en het gaat goed. In totaal organiseren we er acht per seizoen. Vaak wordt ook de tuin daarbij betrokken. Oh ja, volgend jaar gaan we hier zeker mee door. Binnen ons bestuur hebben we allerlei taken goed verdeeld. Zo zijn wat betreft de themaochtenden elke keer twee bestuursleden verantwoordelijk daarvoor. Zij verzorgen niet alleen het onderwerp maar tevens de PR. In de verschillende regionale bladen maken we veel publiciteit voor onze activiteiten. In het maandblad Bijen staan we telkens in de agenda vermeld. Dit alles bij elkaar werkt goed.'

Naast de themaochtenden organiseert de afdeling Horst ook nog eens vier vergaderingen per jaar, waaronder de jaarvergadering en de jaarlijkse Ambrosiusviering op 7 december.

'Dat is een gezellig feest, waarbij ook de partners van onze imkers meekomen. Lezingen organiseren we niet veel meer. Behalve, dat de belangstelling daarvoor bij ons nog maar gering is, wat ook vervelend is voor de uitgenodigde spreker, zijn er ook steeds minder sprekers beschikbaar. We hebben hier in het Zoemhukske een televisie. We draaien nu vaak videofilms aan de hand waarvan we later de avond wel vol kletsen. Tijdens de jaarlijkse 'doe ochtend' wordt ieder lid in de gelegenheid gesteld eigen ontworpen imkermateriaal aan zijn collega's te tonen.'

Ik zei het al, Horst is een actieve imkersvereniging, die waar het bepaalde zaken betreft model kan staan voor andere afdelingen.

Honingopbrengst (3)

Willen we werkelijk hoge honingopbrengsten van onze bijenvolken? Zo ja, dan moeten we daar rekening mee houden in onze bedrijfsvoering. We moeten dus zeker nooit zo maar op goed geluk de kast openen, zonder goed te weten wat we gaan doen. Er wordt nogal wat gerommeld. Als we de volken gaan controleren moeten we goed weten wat we gaan doen. Door eerst op de kastkaart en de vliegplank te kijken kunnen we al veel te weten komen. Ook het weer, de dracht en het jaargetijde geven ons informatie.

Als we te veel en te lang in de volken werken, verstoren we te veel en wordt die dag en soms ook nog de volgende dag het halen verhinderd. Dit kan bij zeer goede dracht wel tien tot vijftien kilo schelen en dit zijn geen overdreven hoeveelheden. Ook het broednest uit elkaar halen, bijvoorbeeld omhangen en al het andere wat sommige imkers al niet weten te bedenken, is uit den boze. 'Imkers, denk niet dat je het beter weet dan de bijen, ze houden de bolvorm van het broednest niet voor niets aan'. Zorg ook dat de raten in zeer goede staat zijn, dus wees niet te zuinig met kunstraat. Ondanks de ruime broedruimte die we de volken geven, wil dat nog lang niet altijd zeggen dat de volken die ook volledig kunnen benutten. Er worden fouten gemaakt die de imker vaak aan de bijen toeschrijft. Is er niet ruim voldoende voer aanwezig dan is dit een fout van de imker en niet van de bijen, maar het volk zal dan niet tot voldoende groei komen. Te laat ruimte geven als er goede dracht is, heeft dikwijls tot gevolg dat grote delen van het broednest verloren gaan doordat cellen met eitjes en gepoetste cellen volgedragen worden met nectar. Deze eitjes zijn dan verloren en de moeder kan niet meer leggen wegens gebrek aan lege cellen. Houdt dit maar een week aan met 3.000 eitjes per dag, dan is dat na 40 dagen 20.000 haalbijen minder. Ook hoort men dikwijls dat ze te veel stuifmeel hebben gehaald. Hele planken met stuifmeel ziet men dan tegen het broednest dat daardoor zeer beperkt wordt. Ook dit is een fout van de imker, meestal zonder dat hij het zelf beseft. Hij heeft dan een minder goede moeder in het volk met onvoldoende legcapaciteit, bijvoorbeeld een redcelmoeder, een moeder van stille moerwisseling of een fout opgekweekte moeder. Deze zijn geen van allen opgegroeid onder ideale omstandigheden, ze moeten dan snel vervangen worden door een zeer goede

moeder. We moeten dus steeds zorgen dat we voldoende jonge moeders in voorraad hebben. Dus tijdig met koninginnteelt beginnen, want ook dit is een belangrijk onderdeel van de bijenteelt, dat door de Aalstermethode zeer verwaarloosd is. Men denkt vaak, dat het wel in orde is als er maar een koningin in het volk zit. Ook in dit onderdeel van de bijenteelt moet nog veel veranderen, er worden nog te veel fouten gemaakt wegens gebrek aan kennis. De kennis die er is moet niet bij een kleine groep van imkers blijven, maar moet elke imker gaan beheersen, alleen of in groepen.

Het echte selectiewerk kan men wel overlaten aan enkele imkers, want dat is voor de doorsnee-imker niet mogelijk, maar men moet wel over goed omlarf-materiaal kunnen beschikken. Dit kan zeer goed via omlarfdagen en via imkers waar geselecteerde moeders aanwezig zijn. Hieraan wordt steeds meer aandacht besteed door rasverenigingen (Carnica, Buckfast) en in de toekomst mijns inziens het meest door de Buckfast Belangen Verenigd. Laat de jonge moeders bevruchten in de bekende drierskastjes, deze voldoen beter dan de Kirchhainer- of de Apidea- en Einwabekastjes, deze kleine kastjes geven geen optimale moeders. Jonge moeders moeten uitlopen in sterke volkes, met ruim voldoende voer zowel honing als stuifmeel. De doppen moeten aangetrokken worden in sterke starters of sterke moederloze volken en verder verzorgd worden in zeer sterke volken. Hierop kom ik een volgende keer terug, want ook hierover komen steeds meer nieuwe inzichten naar voren.

Mr. L.R.J. Ridder van Rappard op 5 januari 1994 overleden

Joop Beetsma

Op 5 januari 1994 overleed op 87-jarige leeftijd (geboren 1906) de oud-voorzitter en Ere-voorzitter van de VBBN de heer Mr. L.R.J. Ridder van Rappard.

Op 31 mei 1937 werd de heer Van Rappard gekozen als voorzitter van de VBBN. Tot 1977 werd hij steeds weer in deze functie herkozen en heeft daardoor 40 jaren geschiedenis van de VBBN meegemaakt en in belangrijke mate meebepaald.

38 De heer Van Rappard was van jongs af geïnteresseerd in bijen. Hij leerde het imkeren van zijn moeder. De heer Van Rappard was een geboren bestuurder. Dienstbaarheid had hij van-huis-uit meegekregen, hij moest een voorbeeld zijn en leiding geven. Op 27-jarige leeftijd was hij al burgemeester van Zoelen en van 1939 tot 1971 van Gorinchem.

De heer Van Rappard was een gedreven mens. Hij zag in de imkerij een mogelijkheid om de mensen tot

Tijdens de imkersmanifestatie 'Bij en Boom' in 1987

elkaar te brengen. Hij had een voorkeur voor het mystieke. 'Wij imkers worden geconfronteerd met het mysterie van de bijenstaat en worden vervuld, wellicht nog meer dan de meeste andere mensen, van een groot gevoel van eerbied voor God's wonderbaarlijke en ondoorgrondelijke schepping.' Het was hem een gruwel wanneer bijvoorbeeld de bijenkoningin beschreven werd als een eierlegmachine.

De VBBN

De VBBN zou onder andere een spreekbuis voor een doeltreffende milieubescherming moeten zijn. 'Door de schaalvergroting van de landbouw en de verstedelijking van het platteland wordt de honingbij steeds onmisbaar voor de instandhouding van het biologisch evenwicht in de door volstrekt overdreven insecticiden-bestrijding zo aangetaste natuur.' 'Niet alleen de flora, maar ook de fauna wordt bedreigd.' 'Geen bijen, geen vogels.'

Het Maandschrift voor de Bijenteelt

Als voorzitter van de VBBN bracht de heer Van Rappard steeds zeer uitvoerig zijn ideeën in het maandblad naar voren. Een van zijn belangrijke punten was een Rijksmerk voor honing. Daarnaast schreef hij verslagen van de internationale Apimondia congressen en een enkele keer een boekbespreking.

Bij verschillende gelegenheden noemde de heer Van Rappard het belang van het samengaan van de maandbladen. Hierbij verkondigde hij: 'Als vereniging van de tijdschriften plaatsvindt zullen ook de verenigingen wel gauw samengaan.' Daar staat echter tegenover dat hij zich vaak zeer kritisch uitliet over de zuidelijke bonden en de ANI, wat het samengaan van de organisaties niet heeft bevorderd.

In 1965 is er voor het eerst een gezamenlijk maandblad verschenen. Tot grote teleurstelling van de initiatiefnemers van de VBBN, de heren A. Vink en H.G. Maagendans, werd deze samenwerking na 3 jaren al weer beëindigd.

Het Bijenhuis

Na vele jaren van voorbereiding kwam onder de leiding van de heer Van Rappard in 1972 het nieuwe Bijenhuis tot stand. Behalve voor de huisvesting van de administratie en de afdeling Handel werd op zijn aandringen het Bijenhuis ook voor verschillende landelijke bijeenkomsten gebruikt. Oorspronkelijk had de heer Van Rappard het idee om op het terrein, waar nu de drachtplantentuin is ingericht, een centrum voor wetenschappelijk onderzoek te laten bouwen. Deze wens is niet in vervulling gegaan, maar wel de wens om in het nieuwe gebouw een museum in te richten.

Samenwerking met de Rijksbijenteeltconsulenten

De heer Van Rappard was in functie gedurende de ambtperiodes van vier Rijksbijenteeltconsulenten. In 1938 nam hij afscheid van de eerste consulent, de heer Van Giersbergen, die begon als wandelleraar in dienst van de VBBN. Van 1938 tot 1959 had hij veel contact met dr. ir. A. Minderhoud, van 1959 tot 1973 met ir. J.F.A.M. Mommers en tot aan zijn afscheid als voorzitter van de VBBN met ir. J.J. Pettinga.

De Bedrijfsraad

Op vrijwel alle Imkersdagen bepleitte de heer Van Rappard het belang van de samenwerking tussen de verschillende imkersorganisaties en drong aan op een fusie tot een 'Nationale imkersorganisatie'. Hij propageerde dit belang in een taal die de imkers aanspreekt: 'Een goed en ervaren imker weet dat één sterk volk nu eenmaal beter is dan twee zwakken. Het is hem ook bekend dat zwermen en honingen niet samengaan.' Graag haalde hij daarbij oud-vaderlandse leuzen aan zoals: 'Daer is geen stercker band dan eendracht in het land.'

Vóór zijn komst als voorzitter, waren er al gezamenlijke activiteiten met de Zuidelijke Bonden. In 1928 werd het Nederlandse Honingcontrolestation opgericht en in 1933 kwam er een Contactcommissie voor de behartiging van algemene imkersbelangen tot stand. Het werk van deze contactcommissie leidde in 1940 tot een overeenkomst over het oprichten van de Stichting Algemene Imkersbelangen (later de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland).

Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap

Gedurende 17 jaren heeft de heer Van Rappard, samen met andere hoofdbestuursleden, de VBBN vertegenwoordigd in de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap.

Apimondia

In 1949 organiseerden de Nederlandse imkersorganisaties voor de tweede keer een Internationaal Bijenteelt Congres in Amsterdam. Deze bijeenkomst was voor de heer Van Rappard van groot belang omdat hier het initiatief werd genomen om de internationale imkersorganisatie Apimondia op te richten. Hij heeft zich met veel energie ingezet voor deze organisatie. Hij zag het bevorderen van internationale contacten tussen imkers als een bijdrage aan het instandhouden van de wereldvrede. Zijn leus was: 'Imkers aller landen verenigt U'. Als voorzitter van Apimondia had hij veel vriendschappelijke contacten

en correspondeerde met imkers uit alle delen van de wereld. 'Ik heb mensen ontmoet die de romantiek en het idealisme dat de bijenteelt kenmerkt, doorhadden.'

Tijdens de vergaderingen van Apimondia bleek zijn grote vaardigheid en stijl als hij de aanwezigen vloeiend in verschillende talen toesprak, hen regelmatig tot veel gelach en hilariteit bracht en zo een constructieve sfeer opriep.

De oorlogsjaren

De heer Wieb Top, schrijver van het gedenkboek 100 jaar VBBN, had in april 1991 een gesprek met de heer Van Rappard. In dit gesprek beschreef de heer Van Rappard onder andere hoe hij zichzelf zag. 'Ik ben een heerszuchtig en agressief mens en dat heeft consequenties, ook in minder gunstige zin. Ik had in de VBBN een koningspositie, laten we wel wezen. Ik kon me veel meer permitteren dan wie dan ook en dat heb ik niet nagelaten. De sfeer was goed, ik kon uitstekend met de HB-leden opschieten, al had ik op de verkiezing (tot voorzitter) uiteraard geen invloed.' In dit gesprek kwamen regelmatig de oorlogsjaren ter sprake. De heer Van Rappard schreef over deze periode het boek 'Bijenteelt in bezettingstijd'. In deze jaren is er een voortdurende strijd geweest om het voortbestaan van de VBBN en om te ontkomen aan een inlijving bij een 'Landstandverband' (NSB-organisatie). De heer Van Rappard moest zijn opstelling als burgemeester bekopen met een opsluiting van 1,5 jaar in het gijzelaarskamp van St. Michiels Gestel, waarvan hij 3 maanden in een cel verbleef.

Afscheidsrede

Op de Nationale Imkersdag 1977 nam de heer Van Rappard afscheid als Algemeen Voorzitter. Hij

De algemene vergadering van de VBBN te Wageningen

merkte onder andere op: 'Wij imkers zijn benijdenswaardige mensen, we staan door ons contact met de bijen filosofisch ten opzichte van het leven, wij zijn verbonden door eensgezindheid, offervaardigheid en fanatisme. De imkerij betekent weinig als men enkel naar de commercie ziet, slechts een enkeling weet zich er een bescheiden inkomen uit te verschaffen.' Traditiegetrouw werd er aan het einde van de imkersdag een telegram aan de koningin gestuurd met de inhoud: 'De VBBN bijeen op de 46e Nationale Imkersdag te Assen, betuigt U hierbij haar gevoelens van oprechte trouw en aanhankelijkheid.' Bovendien ontving de koningin een pakket honing (de eerste prijzen). Dit telegram werd elk jaar weer beantwoord door de Adjutant van Dienst van de koningin.

40 Gepensioneerd

De overgang van het zeer actieve leven naar de rust in Leusden is hem zwaar gevallen. Tot enkele jaren geleden bleef hij met veel belangstelling belangrijke bijeenkomsten van de VBBN bijwonen. Op de Imkersmanifestatie 'Bij en Boom' in 1987 te Wageningen werd aan hem het eerste exemplaar van de Imkersencyclopedie aangeboden. De Algemene Vergadering van 1989 in het IAC in Wageningen, waarin de plannen voor een grootscheepse Nieuwrasvorming gepresenteerd werden, was de laatste bijeenkomst waaraan hij deelnam.

Wij hebben ons hier beperkt tot wat de heer Ridder van Rappard voor de bijenhouderij heeft betekend. Aan zijn maatschappelijke verdiensten hebben alle dagbladen aandacht besteed.

Wij wensen mevrouw E. van Rappard-van Hardenbroek van Lockhorst zeer veel sterkte bij het dragen van het verlies van haar levenspartner.

Reactie na het aanbieden van het eerste exemplaar van de 'Imkersencyclopedie'.

In memoriam Jaap Kaal

Joop Beetsma

Op de eerste dag van het nieuwe jaar overleed Jaap Kaal. Tijdens zijn behandeling in het ziekenhuis bleef hij steeds vol goede moed. Ondanks zijn krachtige geestelijke instelling heeft zijn lichaam uiteindelijk de strijd moeten opgeven.

Wij zijn diep getroffen door het verlies van Jaap Kaal.

Hij is vooral bekend geworden door zijn uitvoerige kennis van en ervaring met het toepassen van bijenprodukten als geneesmiddel. Hij werd geïnspireerd door het toepassen van apitherapie in Roemenië. In dit verband is hij meerdere malen op bezoek geweest bij dr. Cristina Mateescu, verbonden aan het Bijenonderzoek Instituut in Boekarest, en omgekeerd heeft Jaap Kaal zich ingezet voor het organiseren van een serie lezingen over apitherapie door mevrouw Mateescu in ons land.

Vanaf de oprichting van NECTAR is hij intensief betrokken geweest bij het adviseren van imkers in ontwikkelingslanden en het beoordelen van aanvragen voor onderzoekprojecten in de tropen.

Vooraf betreffende de bijenteelt in Afrikaanse landen kon hij daarbij teruggrijpen op zeer uitgebreide ervaringen die hij in Tanzania opdeed.

Gedurende drie jaren heeft hij zich daar toegelegd op het werken met lokale honingbijrassen, het instrueren van imkers betreffende de bijenteelt, de productie van honing en was en het op de markt brengen van deze producten. Verder heeft hij voor honderden jonge Tanzanianen imkerscursussen gegeven en in het laatste jaar van zijn verblijf de basis gelegd voor het oprichten van een imkerscoöperatie.

Al deze aspecten hebben een rol gespeeld bij zijn werk voor NECTAR.

Wij zijn Jaap bijzonder veel dank verschuldigd voor alle tijd en energie die hij besteed heeft aan het totstandkomen van de publicatie van het verslag van de eerste NECTAR-themadag over de traditionele bijenteelt.

Wij wensen mevrouw Kaal, kinderen en kleinkinderen veel sterkte bij het dragen van dit grote verlies.

Zwarte Bes

Teelt

De teelt van zwarte bessen (*Ribes nigrum*) kwam vroeger voor op de kleine tuinbouwbedrijven. De hoge plukkosten maakte de zwarte bessenteelt in Nederland onrendabel. Door de huidige mogelijkheden van de mechanische oogst, is het areaal zwarte bessen weer uitgebreid. Vooral in Zuid-West Nederland worden zwarte bessen op grote percelen voor de industriële verwerking geteeld.

Bloembouw

De kleine bloemen van de zwarte bessen zijn schotelvormig en hebben een lichtgroene kleur. In het midden van de bloem bevindt zich de stijl met daaromheen de meeldraden. Bij de meeste rassen bevinden zich in de bloemen, bovenaan de tros, meeldraden en stamper op gelijke hoogte. Aan het einde van de tros steekt de stamper vaak ver boven de meeldraden uit waardoor het stuifmeel niet zo gemakkelijk op de stamper komt. Onder in de bloem wordt nectar geproduceerd. Voor een goede nectarproductie is voldoende vocht tijdens de bloeiperiode een belangrijke voorwaarde.

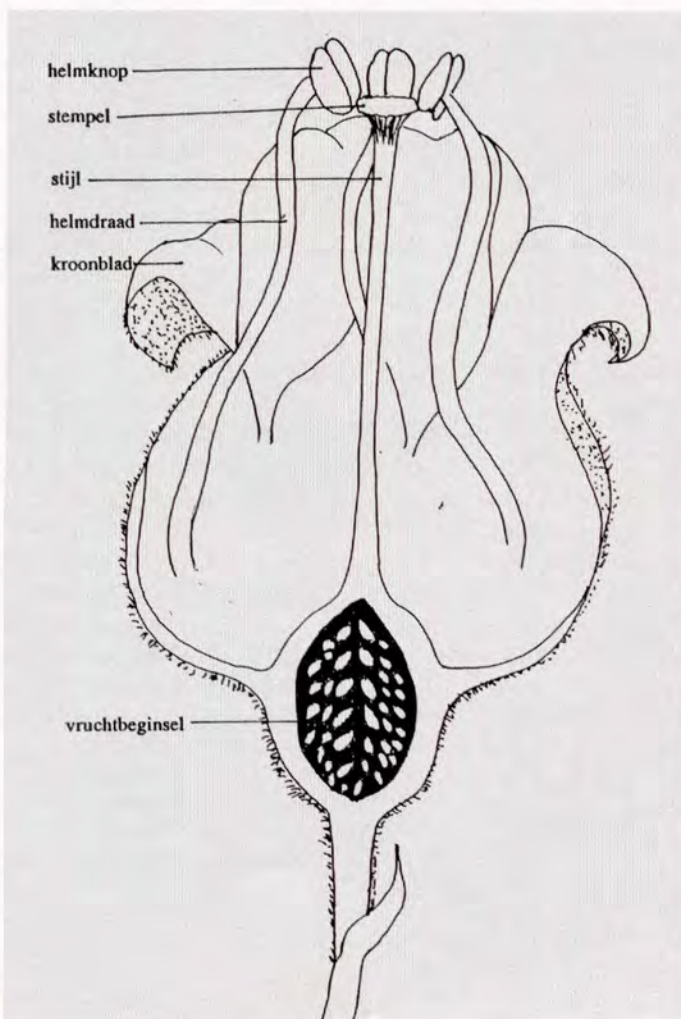
Bestuiving

De meeste zwarte bessenrassen zijn zelffertil (= vruchtzetting na zelfbestuiving), zodat

het niet nodig is meerdere rassen door elkaar aan te planten. Als de stempel en de meeldraden zeer dicht bij elkaar zitten kan het stuifmeel vaak gemakkelijk worden overgebracht door het in beweging brengen van de bloemen door de wind. Naarmate de afstand tussen de stamper en de meeldraden groter is, is er ook een groter effect van insektenbestuiving te verwachten.

Omdat de bloemen van zwarte bessen zowel nectar als stuifmeel produceren zijn ze aantrekkelijk voor bestuivende insekten. Door de vroege bloei en de vaak slechte weersomstandigheden, valt het bloembezoek van bijen tegen. De vraag wat de invloed van bijen op de bestuiving van zwarte bes is, is

moelijk te beantwoorden. Bestuivingsonderzoek van de Ambrosiushoeve en ook buitenlands onderzoek, met vliegkooien met en zonder bijen (zwart/wit situatie), geven een duidelijke positieve invloed van bijen aan. Exacte gegevens over het effect van het bijplaatsen van bijenvolken op de vruchtzetting van zwarte bessen zijn niet voorhanden en ook moeilijk te verkrijgen. Het gebruik van vier bijenvolken per ha is echter aan te bevelen als een verzekering voor een goede bestuiving en vruchtzetting van zwarte bessen.

Dwergmispel (*Cotoneaster franchétii* Bois)

Stedelijke bijenweide

42 De keuze van bijenplanten voor deze rubriek wordt sterk beïnvloed door wat er allemaal in de bijenweide van de stad te vinden is. Dat komt omdat de maker van deze rubriek zijn bijen in de stad heeft staan en nog wel in een buurt waar de bijenweide zo rijk is, dat er echt niet behoeft te worden gereisd om honing te winnen. Zo'n bijenweide zou eigenlijk model moeten staan voor uitbreidingsplannen van dorp en stad. Zeer geschikte bijenplanten voor de stedelijke bijenweide zijn die soorten van de dwergmispel (*Cotoneaster* Med.), die in cultuur zijn gebracht. De plannenmakers voor het openbaar groen hebben keuze genoeg. In de 'Grote Groen Gids' van Ton van den Oever Boomkwekerijen staan maar liefst dertig soorten en cultivars. Zonder uitzondering uitstekende bijenplanten, die weinig eisen aan de grond stellen. Die mag alkalisch of zuur zijn, ook droog of vochtig. De meeste verlangen wel veel zon. Sommige verdragen halfschaduw. Er zijn lage en hoge soorten. Soorten geschikt voor bodembedekking, voor haagbeplanting, voor muurbeplanting, als solitair, voor vakken en groepen en voor bloembakken. De meeste soorten zijn goed winterhard. Vele zijn groenblijvend. Een bodembedekkende cultivar van het geslacht werd in Bijenteelt, Maandschrift voor de Bijenteelt 90 (7/8): 210 (1988) beschreven. Nu een opgaande struik: de *Cotoneaster franchétii* Bois.

Uit China

Het geslacht dwergmispel behoort tot de rozenfamilie (*Rosaceae*). Het geslacht telt ongeveer vijftig soorten, die in de gematigde streken van het noordelijk halfrond voorkomen, hoofdzakelijk in China en in de Himalaya. *Cotoneaster franchétii* is afkomstig uit de bergachtige gebieden van West-China. Hij groeit daar op een hoogte van 2000-3000 meter boven de zeespiegel. In 1895 is de plant in Frankrijk in cultuur gebracht. De wetenschappelijke naam heeft hij te danken aan A. Franchet (1834-1900), die veel botanisch onderzoek in China heeft verricht en veel heeft geschreven over de flora van dat land.

Overhangende takken

Cotoneaster franchétii is een circa 1,5 m hoge struik met sierlijk overhangende takken. De plant is goed winterhard en voor een groot deel groenblijvend. De

bladen, die verspreid aan de takken staan, zijn ellipsvormig. Zowel aan het begin als aan het eind lopen ze in een punt uit. De bovenzijden hebben een matte glans en zijn weinig behaard. De onderzijde is grijs en dik viltig behaard. Ook langs de randen zijn ze behaard. De bloemen staan in trossen aan het eind van korte bebladerde zijtakjes. Wat de sierwaarde betreft moet de plant het niet van de bloemen hebben, want die zijn maar klein.

Hoofdzakelijk nectar

De korte bloemsteel en de kelk met driehoekige slippen zijn sterk behaard. De bloemkroon heeft een bolle vorm en bestaat uit vijf kleine komvormige roze/rode kroonbladen. Doordat de bloemopening maar klein is, worden de meeldraden praktisch geheel door de bloemkroon omhuld. Er zijn tien lange en tien korte meeldraden. Ze zijn sterk naar binnen gebogen en staan op de rand van de bloembodem ingeplant. Het nectarium ligt op de wand van de bloembodem, tussen de meeldraden en de vruchtbeginsels. Bijen verzamelen hoofdzakelijk nectar op de bloemen. Wanneer de struik in juni in bloei staat, vliegen ze er zeer druk op.

Schijnvrucht

De bloem heeft drie vruchtbladen, die aan de rugzijde met de bloembodem zijn vergroeid. Aan de bovenzijde zijn de vruchtbeginsels behaard. De stampers zijn vrijstaand. Bij het rijpen van de zaden groeit de bloembodem verder uit rond de vruchtbeginsels en vormt een op een bes gelijkende oranje-/rode schijnvrucht. De vruchtbladen verhard en vormen een nootje. De vruchten geven sierwaarde aan de plant, zij het voor korte duur. Als het december is zijn de meeste vruchten al door de vogels verorberd. Die zorgen ook voor de verspreiding van de zaden, die gemakkelijk tot ontkieming komen.

Literatuur

Klotz, G. (1957): Übersicht über die in Kultur befindlichen *Cotoneaster*-Arten und -Formen. Wiss. Z. Univ. Halle, Math.-Nat. VI/6: 945-982.

Cotoneaster franchetii Bois.

A tak met bladeren en bloemen; B bloem; C bloem waarvan een deel van kelk, bloemkroon en meeldraden is verwijderd; D meeldraden; E stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal; F stamper met deel bloembodem; G vruchten; H doorgesneden vrucht; I noot; J kiemplant.

Om vergrijzing tegen te gaan cursussen voor jongeren

Ab Kuypers

44

'Jong geleerd...', en 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst', zeggen ze. Wanneer kinderen van buitenaf voor de bijenteelt geïnteresseerd raken, zullen er waarschijnlijk toch maar weinig tot imkeren overgaan. Als je er over nadenkt is dat natuurlijk wel te begrijpen. Alleen bij de 'van vader op zoon en dochter' kinderen, misschien dat we onder hen jeugdige bijenhouders tegenkomen. Om de vergrijzing van de vaderlandse imkerij te bestrijden zal men zich toch vooral op andere leeftijdsgroepen moeten richten. Hoewel, wanneer je daar met Peter Ravesteijn uit Oisterwijk over praat ga je daar misschien toch weer anders over denken.

Hoe het ook zij, de jeugd is zeker niet onbelangrijk voor de imkerij. 'Jong geleerd', het blijft een waarheid als een koe, is ook in deze wellicht toch wel 'oud gedaan'.

Plaatselijke bijenhoudersverenigingen kunnen bij de 'bijenopvoeding' van kinderen een belangrijke rol spelen. Uit de ongetwijfeld vele goede projecten op dit gebied wil Bijen er twee onder uw aandacht brengen. Beiden hebben, elk op eigen wijze, vorm gegeven aan het bijenteeltonderwijs aan jeugdigen. Hier de bedoelingen en ervaringen van twee gedrevenen:

Een korte cursus met twee drempels

De subvereniging 'Dordrecht e.o.' heeft vorig jaar een korte cursus door schoolkinderen georganiseerd. De doelgroep was de hoogst klas van de basisschool.

Voor dit project waren twee scholen uitgekozen. Ter voorbereiding van de cursus ging er aan de betreffende groepen een bezoekje, als opwarmertje, vooraf. Hierbij werd het nodige over de honingbijen en het imkeren verteld. Na deze bijenles kregen de kinderen bovendien een brief met een deelnameformulier mee, waarin voor de ouders het project werd toegelicht. 'Om te voorkomen, dat er mogelijk een stormloop op de cursus zou ontstaan hebben we vooraf twee drempels ingebouwd,' aldus initiatiefnemer, tevens voorzitter van 'Dordrecht e.o.', de heer M. Boot. 'Ten eerste vonden de lessen plaats op woensdagmiddag, in de eigen, vrije tijd van de kinderen. Ten tweede hebben we een lesgeld van f 10,- berekend. Hiervan hebben we overigens kappen en handschoenen voor de deelnemers gekocht'

Tijdens de eerste les, de groep van veertien deelnemers kwam in totaal vier maal bij elkaar, kregen de kinderen het bijenverhaal in een notedop mee naar huis. Aan de hand hiervan is men tevens praktisch bezig geweest. Want behalve aandacht voor de theoretische kant van het leven van de honingbijen zijn de kinderen ook daadwerkelijk als beginnende imkertjes bezig geweest. Tijdens de praktijk kwamen verschillende imkerteknische onderwerpen aan de orde, zoals onder andere het maken van een kunstzwerm, het controleren van de jonge moeder en het opzoeken van de koningin. Over dit laatste schreef Wouter van der Vecht, één der deelnemertjes, in zijn opstel over deze bijencursus het volgende: 'De koningin opzoeken. Kap op, handschoenen aan en op naar de bijenkasten. Wij hebben haar helaas niet gevonden maar bij andere groepen wel.'

De vierde, afsluitende les werd besteed aan het honingslingeren. Duco Foppen beschreef dat in zijn opstel aldus: 'De vierde keer gingen we honingslingeren, dan gingen de raten in een centrifuge en slingerde de honing er uit. Dan moest je een kraantje opendraaien en kwam de honing er uit. Toen werd het gezeefd en in potjes gedaan. We kregen allemaal een potje mee naar huis.'

'Investeren in de toekomst'

De heer Boot daarnaar gevraagd antwoordt: 'Mij is

deze cursus heel goed bevallen. Wat mij betreft doen we zo'n cursus dit jaar nog een keer. In ons bestuur zal ik dat zeker aankaarten. Het is misschien aardig te vermelden, dat wij geïnspireerd zijn door een artikel in Bijen over Fieke Bos, waarin zij vertelde over haar cursus voor de jeugd.' 'Nee, ik geloof niet dat zo'n cursus als wij hebben georganiseerd nu ook daadwerkelijk direct imkers zal opleveren. Daarvoor zijn deze kinderen nog te jong en hebben ze het veel te druk. Want de jeugd heeft tegenwoordig een druk bestaan, hoor. Dat merkte ik zelfs tijdens die vier woensdagmiddagen. Bovendien valt deze groep straks, na het verlaten van de basisschool uit elkaar. Ze zwermen dan allemaal uit naar verschillende vervolgopleidingen.'

'Wat ik heb gedaan zie ik meer als investeren in de toekomst. Wanneer deze jongelui over een lange tijd eenmaal 'gevestigd' zijn en weer tijd krijgen voor nieuwe hobby's hoop ik dat ze zich het bijhouden en onze cursus zullen herinneren. Mogelijk, dat er dan nog eens imkers uit voort komen.'

Een eigen Jeugd Imker Club

In het Brabantse Oisterwijk zijn ze inmiddels al zo ver, dat daar zelfs een heuse Jeugd Imker Club bestaat en dat alweer sinds twee jaar. Peter Ravesteijn, als imker aangesloten bij de bijenhoudersvereniging Ambrosius, nam twee jaar geleden, min of meer op eigen initiatief het besluit een cursus voor de jeugd te gaan organiseren. Dat heeft hij geweten. Er kwam sindsdien heel werk 'voor de jeugd' op hem af. Dit jaar gaat hij met de derde cursus van start.

'Zowel de cursus als de Jeugd Imkers Club bestaan buiten de vereniging om. Deze constructie is vooral zo gemaakt, omdat het een ingewikkelde zaak was een goede verzekering rond te krijgen. De uiteindelijke kosten daarvan wilde de vereniging niet dragen, dus heb ik deze zelf af moeten sluiten, op mijn eigen naam. De normale W.A. verzekering dekt namelijk

geen schade, wanneer er tijdens de les met één van de kinderen iets dramatisch zou gebeuren. Als begeleider ben ik persoonlijk verantwoordelijk en aansprakelijk.' 'Het eerste jaar heb ik weliswaar nog wat geld van mijzelf in dit project moeten stoppen. Nu kunnen wij terugvallen op een subsidie van diverse groepen, zoals onder andere Jantje Beton, Brabantslandschap, Anjerfonds, verschillende banken. Bij elkaar krijgen we bijna f4000. Van het tijdschrift Grasduinen, waarin een artikel over onze club heeft gestaan, hebben we een mooie honingslinger gekregen voor de jeugd club.' 'Wel kan ik, wanneer ik wat hulp nodig zou hebben, terug vallen op leden van onze vereniging. Vanaf dit jaar bestaat er bijvoorbeeld al een examencommissie. Deze wordt gevormd door twee oud bestuurders, de heren Jan Verhoeven en Denis Mulder. Vanwege hun leeftijd was een bestuursfunctie wat te veel van het goede voor hen geworden. Een beetje helpen bij de jeugd zagen ze nog wel zitten.'

Diploma Jeugdimker

Als cursusboek wordt gebruik gemaakt van een vereenvoudigde versie van de beginnerscursus, materiaal van de Middelbare Agrarisch School. Op 10 juli 1993 deed een tweede groep cursisten examen voor het diploma Jeugdimker. Een examen overigens dat heel serieus genomen moet worden, wanneer we zien welke eisen aan de deelnemers worden gesteld. Niet minder dan veertig theorievragen, waarvan er tien over drachtplanten gaan, moeten worden beantwoord. Daarnaast is er aan het examen een praktijk gedeelte gekoppeld. Dit bestaat uit: het opspannen van ramen, het insmelten van kunstraat en het maken van een veger. Tegelijkertijd moet de examenkandidaat vertellen wat hij op het moment van zijn werkzaamheden ziet in het bijenvolk. Bij een goed resultaat ontvangen de geslaagden het diploma Jeugdimker. Tot nu toe is de score 100% geslaagden geweest. Hierbij dient wel aangetekend te worden, dat het voor sommigen 'kantje boord' was.

Vergrijzing in de imkerij

'Ik ben hier indertijd mee begonnen in een poging iets aan de vergrijzing van ons gilde te kunnen doen. Op de eerste cursus kregen we niet minder dan vijfendertig aanmeldingen binnen. Hiervan zijn er inmiddels vier aan het imkeren geslagen. Zij kunnen hierbij gebruik maken van materialen welke door imkers uit de regio beschikbaar zijn gesteld. De jeugdclub bezit dus, zoals ik al vertelde, bovendien een eigen honingslinger. Tot nu toe heb ik alles rond deze cursussen zo'n beetje alleen gedaan. Vanaf dit

jaar gaan we dit project met meer imkers aanpakken.'

'Al zouden we dat wel graag willen en wordt er ook wel over nagedacht, maar nee, een eigen clubblad hebben we nog niet. Daarvoor ontbreken ons tot nu toe de middelen. Toch doen we wel aan de nodige publiciteit. We hebben goede contacten met het Brabantslandschap, dat een eigen jeugdblad uitgeeft. Daarin kunnen we alijd onze informatie kwijt. Maar ook omroep Brabant besteedt regelmatig aandacht aan ons project.' Peter Ravesteijn richt zich met de cursus en de Jeugd Imker Club op de regio van Oisterwijk.

Voor deelname bestaat er een leeftijdsgrens van 10-16 jaar. Daarna zijn de leden oud genoeg om de overstap naar de 'groten' te maken. 'Door de verschillende publiciteit, welke zowel aan de cursus als ook aan de imkerclub wordt gegeven krijg ik aardig wat reacties.

46 Hans Stadhouders uit Oosterhout bijvoorbeeld heeft contact met mij gehad en is in december vorig jaar met een groep van zeven à acht kinderen begonnen.'

Voor Peter staat er alweer een volgende cursus gepland. De vorige cursus telde zeven deelnemers, hoeveel het er dit jaar zullen worden is koffiedik kijken. Wellicht dat er ook na deze cursus, die in maart begint en twintig lesuren zal tellen, weer nieuwe leden voor de Jeugd Imker Club zullen bijkomen.

'Nu heeft deze club tien leden. Onder deskundige

begeleiding kunnen zij zich verder bekwamen in het imkeren. Een lidmaatschap kost de kinderen f40 per jaar. Deelnemen aan de cursus slechts f10. Vanaf dit jaar heb ik voor de begeleiding van de club de medewerking van een oud beroepsimker, Frans van Dun. Hierdoor kan ik me nu helemaal op de cursus zelf richten,' aldus een bevlogen Peter van Ravesteijn.

Mobiele tentoonstelling

De Provinciale Bibliotheek Centrale Zuid-Holland verzorgt dit jaar een mobiele tentoonstelling 'Een bij hoort er bij'. Deze tentoonstelling staat, in de genoemde maand opgesteld in de bibliotheek van de betreffende plaats.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de PBC Zuid-Holland, 010-4279595.

Februari	Rozenburg
April	Waddinxveen
Mei	Waterlingen
Juni	Monster
Juli/Augustus	Lekkerkerk
September	Zoetermeer
November	Oude Tonge

bijen

ROBIN

Robin van Velzen

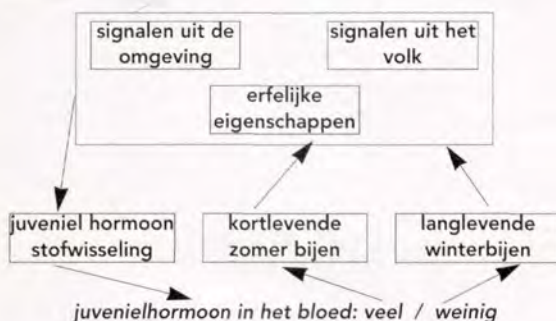
Hoe oud wordt de koningin?

In Canada hebben onderzoekers eens nagegaan hoeveel jaar een koningin meegaat. Daartoe werden koninginnen opgekweekt die zusters van elkaar waren. Ze werden gemerkt en in moerloze volken ingevoerd. Deze volken werden als gewone produktievolken behandeld. In het voorjaar werd elk volk goed geïnspecteerd of de gemerkte koningin nog aanwezig was. Na tien maanden was nog 88 % van de koninginnen in leven, na drie jaar 25 % en na vijf jaar 0,5 %. Omdat na twee jaar nog 64 % van de koninginnen aanwezig was, wordt aangeraden om na twee jaar een nieuwe koningin in te voeren.

American Bee Journal 1993(10).

Levensduur van bijen

Waarom leeft een winterbij veel langer dan een zomerbij? We weten nu dat dat ligt aan de hoeveelheid juvenielhormoon dat een bij aanmaakt. In het voorjaar en de zomer produceert een werkster veel juvenielhormoon, in de nazomer veel minder. Maar welke factoren zijn werkzaam om dit verschil in hormoonproductie teweeg te brengen? Erfelijke factoren maar ook en vooral milieufactoren zoals klimaat en dracht hebben invloed.

Ook is de levensduur afhankelijk van de voeding. Jonge bijen tot ongeveer vijf dagen eten veel stuifmeel. Krijgen ze veel stuifmeel, dan leven ze gemiddeld iets langer. Op oudere leeftijd geeft de hoeveelheid stuifmeel geen verschil in levensduur. Als jonge bijen broed moeten verzorgen, leven ze korter dan hun zusters die dat niet doen, omdat bijvoorbeeld

het volk moerloos is geworden. Echter, er zijn ook onderzoeken waarbij de broedverzorgende bijen heel lang leefden, namelijk als het gesloten broed uit het broednest werd verwijderd. Als zomer- en winterbijen naast elkaar leven, is het wel opvallend dat de winterbijen veel vaker stilst zitten.

Schweizerischen Bienen Zeitung 1993(11).

Stuifmeel

Hoewel stuifmeel vaak aangeprezen wordt als geneesmiddel voor allerlei kwalen, is het meer een heel goede aanvulling op de dagelijkse voeding.

- Het vult de hoeveelheid vitaminen, enzymen, hormonen en mineralen aan.
- Het geeft een hoger prestatievermogen, zowel fysiek als psychisch.
- Het bevordert de activiteit van ons immuunsysteem.
- Het geeft minder storingen in de stofwisseling.

Langdurig gebruik van stuifmeel dient wel de gezondheid. Ziekten worden voorkomen of de symptomen worden afgezwakt. Stuifmeel helpt echter niet om kortdurende ernstige ziekten te genezen.

Deutsches Bienen Journal 1993(11).

Fluvalinaat (apistan) in honing en was

Voor het vierde achtereenvolgende jaar werden in België monsters honing en was onderzocht op gehalten aan fluvalinaat. In de 51 honingmonsters werd geen residu gevonden. De detectiegrens van fluvanilaat in honing lag bij 0,01 ppm. Dit betekent dat er minder dan 0,00001 mg in 1 gram honing zit.

Van de 46 wasmonsters bevatten 42 resten fluvalinaat. In de was komen echter steeds vaker residuen voor, getuige het volgende tabelletje

Jaar	'89	'90	'91	'92
aantal onderzochte wasmonsters	12	23	49	46
aantal positieve monsters	3	9	43	42
percentage positieve monsters	25	39	87	91

Maandblad van de Vlaamse Imkersbond 1993(11).

De trildans, nader bekeken (vervolg)

Dr. Seeley kwam tot de slotsom dat de trildans van een haalbij nauw samenhangt met de zoektijd van deze bij naar een huisbij die bereid is haar voedsel in ontvangst te nemen. In de loop van het onderzoek kwam nog een interessant feit naar voren. Seeley richtte twee voertafels in. Bij de ene werd een bijna verzadigde suikeroplossing aangeboden terwijl de andere een slappe suikeroplossing bevatte. Hij trainde haalbijen op beide voertafels en merkte ze met verschillende kleuren zodat hun gedrag in het observatievolk kon worden gevolgd. Wat bleek?

Alleen haalbijen die de sterk geconcentreerde suikeroplossing meebrachten begonnen met de trildans als ze na 40 seconden hun lading nog niet aan een huisbij waren kwijt geraakt. Dr. Seeley kwam tot de slotconclusie dat de trildans een sturende rol lijkt te spelen bij het verwerken van nectar als er door de haalbijen lange tijd moet worden gezocht om een voedselontvangende bij te vinden. In dit geval zijn het dus de haalbijen die aangeven voor welk soort werk extra vrouwkracht nodig is. Je wordt er stil van als je die sublieme communicatievorm tot je laat doordringen. Toen ik eind september daarover tussen mijn volken stond te mijmeren werd mijn aandacht getrokken door 'Misja', een vertrouwensbij uit volk drie, die me opgewonden gebaarde even naar achteren te komen. Ze had gehoord over het onderzoek van Dr. Seeley en ik hoorde haar maar mompelen van 'valt te bezien, valt te bezien'. Wel, waar de vertrouwensbij uit volk drie aan het woord is, siert het de imker te zwijgen.

De twijfels van Misja

Een knap verhaal, dat wel, maar Dr. Seeley laat hier de buitenwacht, oftewel ons peleton haalbijen, bepalen welk werk door onze huisbijen het eerst moet worden gedaan. Daarmee wordt de boel op z'n kop gezet want zijn jullie imkers dan vergeten hoe de onderlinge communicatie tussen huis- en haalbijen verloopt? Het was John Free die ons dit geheim in de zeventiger jaren wist te ontfutselen. Als een van mijn haalzusters haar lading nectar niet aan een huisbij kwijt kan dan betekent het dat er op dat moment geen behoefte bestaat aan dat voedsel. Ze stopt met het verzamelen daarvan en schakelt over op het

verzamelen van voedsel waarvoor gedanst wordt. Met andere woorden, ze richt zich naar de behoefte van het volk. Wat zien we nu echter gebeuren? Onze haalbijen zouden niet meer luisteren naar de signalen vanuit het volk maar blijven tot gemiddeld 27 minuten aaneen doordrammen om meer huisbijen vrij te maken om nectar in ontvangst te nemen. Dit gedrag kan uitlopen op een ramp voor ons volk. Een voorbeeld. Als bijenvolk gebruiken we veel water, vooral in de zomermaanden om de temperatuur te reguleren. Stel het is een warme zomerdag, onze woning staat in de brandende zon en de behoefte aan water neemt sterk toe. In eerste instantie onttrekken we via onderlinge voedseluitwisseling veel vocht aan het voedsel in onze honingmaag en wat daarin achterblijft is sterk geconcentreerd. Om de haalbijen duidelijk te maken dat we snakken naar water weigeren we als huisbij om voedsel in ontvangst te nemen met een hoog suikergehalte, maar storten ons als het ware op veldbijen die nectar met een hoog watergehalte of zuiver water thuis brengen. Volgens Dr. Seeley zouden nu een flink aantal haalbijen gaan drammen met de trildans!

En dan nog iets.

De trildans wordt opgevoerd als er lange wachttijden ontstaan voor haalbijen die nectar met een hoog suikergehalte in de aanbieding hebben. Die lange wachttijden ontstaan ook voor de haalbijen als er veel nectar met een laag suikergehalte wordt gehaald. Dan echter geen trildans. Is dat nou logisch? Je zult op dat moment maar niets meer te eten hebben of het is de enige aanwezige dracht.

Misja keek me aan. Ik zag iets van spot oplichten in haar facetjes. Voordat ik iets kon zeggen was ze al weg. Gelukkig zijn de avonden nog lang en kunnen we over alles nog eens nadenken. Bij mij was de kiem van twijfel gelegd.

Bijen als lastdier

John Sutton, een onderzoeker in Canada, maakte op revolutionaire wijze gebruik van bijen om vruchtrot bij aardbeien te bestrijden. De methode is nogal ongewoon, maar zou misschien een bron van inkomsten voor imkers kunnen worden!

Vruchtrot bij aardbeien wordt voor het overgrote deel door ene bepaalde schimmel veroorzaakt, genaamd *Botrytis cinerea*. Het rot zal de meesten van ons wel bekend zijn: een stuivend, grijs schimmelpuis op de aangetaste vruchten. Die *Botrytis* tast de

aardbeien aan via de bloembladen, dus als de planten in bloei staan. Aardbeientelers spuiten dan ook in de bloeiperiode met fungiciden om aantasting door deze ziekteverwekker tegen te gaan. Canadese onderzoeker zocht nu met succes naar andere schimmels, die voor aardbeien ongevaarlijk zijn, maar die de sporen van *Botrytis* verhinderen om de bloemen aan te tasten. Deze schimmels heten antagonisten. De beste van die antagonisten bleek de schimmel *Gliocladium roseum* te zijn. Je kunt dergelijke antagonistische schimmels op de bloemen brengen door hun sporen te verspuiten, maar daarvoor heb je een overmaat aan sporen van die antagonisten nodig. Nadenkend over dat probleem kreeg die Canadees toen een geweldig idee. Hij liet de verspreiding van die antagonisten sporen door bijen uitvoeren! Een speciaal geconstrueerde sporenverdeler werd zodanig in een bijenkast bevestigd, dat de sporen vermengd met talkpoeder terechtkwamen op de bijen. De sporen bleven aan de poten en haren kleven. Iedere bij nam per keer 200.000 tot 400.000 sporen mee. Na een dag vliegen waren er op elke aardbeibloem ongeveer 50.000 sporen terecht gekomen. Dat bleek ruim voldoende voor een goede bescherming tegen *Botrytis*. Het effect deed niet onder voor bespuitingen met fungiciden. Milieuvriendelijker kan het niet! Nu nog een firma die er commercieel iets in ziet en het idee gaat ontwikkelen voor toepassing in de praktijk. Aldus Henk van der Scheer.

Weer een jaar weer

Traditiegetrouw deze maand een terugblik terwijl we op de drempel staan van het actieve bijenseizoen. December 1992 werd de elfde te zachte december op een rij, ondanks een felle vorstperiode vanaf de kerstdagen die voortduurde tot 5 januari. Een week later recordmaximumtemperaturen tot 16°C.

Winters

Maand	Zon	Neerslag	Max.temp.
winter '92/'93	n	-	+
maart '93	++	--	++
april '93	n	n	++
mei '93	+	n	++
juni '93	+	--	n
juli '93	--	++	-
augustus '93	--	n	--
september '93	--	++	--

(++ = ver boven normaal; + = boven normaal; n = normaal; - = beneden normaal; -- = ver beneden normaal).

Tot slot een karakteristiek van het februariweer in de laatste vijf jaren. Over de periode 1961-1990 geldt als normaal voor het midden van het land 75 uren zon, 48 milimeter neerslag en een maximum temperatuur van 5.7 graden.

Februari-maanden

Jaar	Zon (uren)	Neerslag(mm)	Max.temp. (°C)
1989	zonnig (88)	normaal	zeer zacht (8,2)
1990	zonnig (81)	zeer nat (89)	extr. zacht (10,7)
1991	zonnig (83)	droog (27)	koud (2,6)
1992	normaal	droog (29)	zeer zacht (8,0)
1993	somber	droog (26)	normaal

Geraadpleegd:

Free, B.J., Collection of forage, The social organization of honeybees: 37-39;

Southwick, E.E., The tremble dance of the Honeybee, American Bee Journal 133 (09): 646-648

Van der Scheer, H.A.Th., Bijen als lastdier, Mededelingenblad imkersvereniging VBBN Noord- en Zuidbeveland 1992 maart: 8-10.

49

Buckfastdag Regio Noord

Op zaterdag 5 maart organiseert Regio Noord een Buckfastvoorlichtingsdag voor alle imkers, in het Elema College te Eelde, Legroweg 29 (Noordelijke Bijenmarktplaats).

Programma

10.00-12.00 uur

'Wat is er anders aan imkeren met Buckfastbijen?'

Diverse ervaren Buckfastimkers behandelen de voorjaarsontwikkeling, de zwermbehandeling, de koninginneteelt, de honingwinning en het klaar maken van de wintervolken.

12.00-13.00 uur

Pauze. Soep is verkrijgbaar. Een aantal handelaren is aanwezig met Buckfast- en koninginneteeltmateriaal.

13.00-15.00 uur

Uitgebreide voorlichting over de komende overlarfmogelijkheden, de activiteiten en het teeltmateriaal van de teeltgroepen Ameland, Buckland en Hondsrug, en de bevruchtungsstations bij de Eemshaven en in de Staatsbossen te Gieten.

Iedereen is van harte welkom, de entree bedraagt f 2,50. Meer inlichtingen bij dhr. H. Dijkema, Oostingslaan 15 in Peize, telefoon 05908-32238

Heidehoning 1993: overzicht van de radioactieve besmetting

J.A.M. Geertsen, H. Nootenboom (Inspectie Gezondheidsbescherming - Keuringsdienst van Waren Nijmegen)

J.D. Kerkvliet, (Inspectie Gezondheidsbescherming - Keuringsdienst van Waren Amsterdam)

Evenals voorgaande jaren is ook in 1993 weer de radioactiviteit van Nederlandse heidehoning gemeten. In de door imkers ingezonden honingmonsters werd de hoeveelheid radioactief cesium bepaald; het gaat om een mengsel van twee isotopen: cesium 134 en cesium 137, waarbij de laatste sterk in de meerderheid

50

is. Het cesium is afkomstig van de heidevelden van Noordwest Europa waar het achtergebleven is ten gevolge van het reactorongeval in Tsjernobyl in 1986. Alleen de struikheide (*Calluna vulgaris*) neemt deze stof selectief uit de bodem op, andere planten doen dit niet. Inmiddels is het nu het zesde jaar dat deze radioactiviteitsmeting in het kader van een stukje kwaliteitszorg plaats vindt.

Naar aanleiding van de oproep in de bijenteelt-

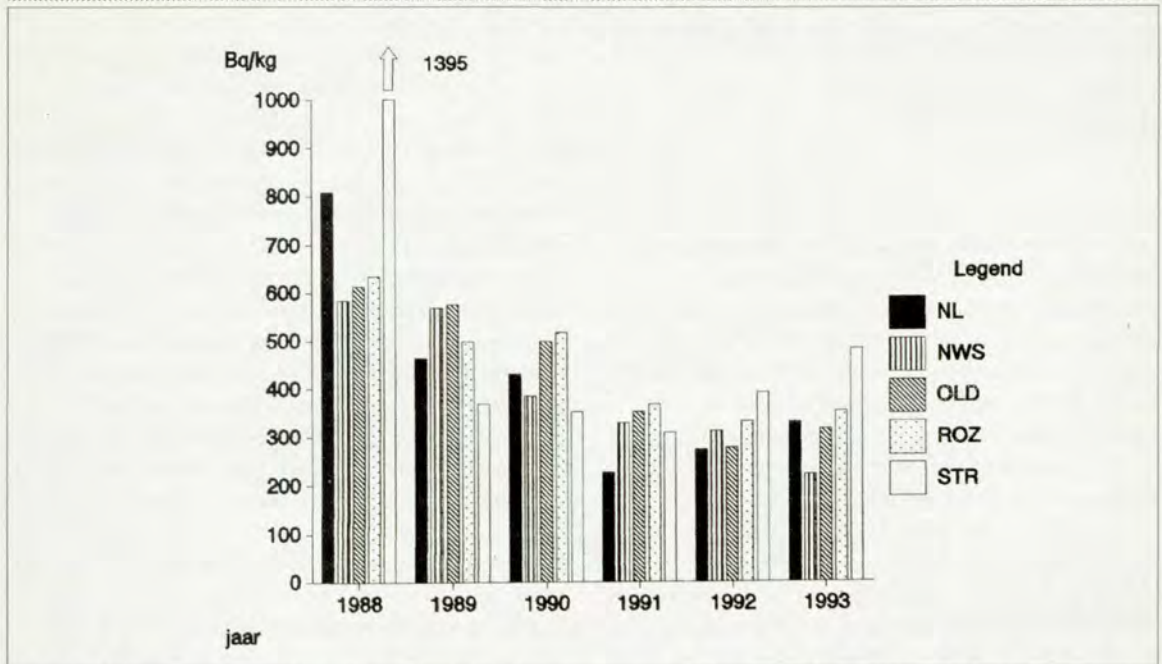
bladen werden 82 monsters heidehoning op het inzameladres in Wageningen ontvangen. Ook dit jaar werden de monsters gemeten door het laboratorium van de Inspectie Gezondheidsbescherming Keuringsdienst van Waren te Nijmegen. Deze dienst is binnen de laboratoria van de Keuringsdiensten van Waren gespecialiseerd in het onderzoek van radioactiviteitsmetingen in levensmiddelen en voor het vaststellen van doorstraling ('bestraling') van voedsel.

Resultaten

De gevonden resultaten van het onderzoek van de heidehoningmonsters van de oogst 1993 zijn in tabel 1 samengevat. Vrijwel alle ingezonden honingmonsters bezitten het uiterlijk voorkomen van heidehoning (kleur, thixotroop gedrag, smaak); ze waren kwalitatief beter dan de honingmonsters van het voorgaande jaar. Eigenlijk zou van alle monsters een stuifmeelanalyse uitgevoerd moeten worden, maar dat was wegens

Figuur 1 Gemiddelde hoeveelheid radioactief cesium in Nederlandse heidehoning en gemiddelde hoeveelheid cesium in heidehoning van een aantal velden over de jaren 1988 - 1993 (NL: Nederland als totaal; NWS: Nieuw Schoonebeek, Amsterdamse veld; OLD: Oldebroekse heide, Dellen, Heerde, Renderklippen, Eperholt; ROZ: Rozendaalse veld, Terlet, Posbank, Rheden, Imbosch; STR: Strabrechtse heide)

Code	Heidegebied	Aantal monsters heidehoning	Gemiddeld gehalte radioactief cesium (Bq/kg)	Laagste en hoogste waarde (Bq/kg)	% Monsters met meer dan 600 Bq/kg
tex	Texel	1	41		
smi	Smilde, Hijckerveld, Norg, Noorse veld, Eext, Rolde, Grolloo	2	97	72 - 122	0
hav	Havelterberg	1	60		0
rui	Ruinen, Dwingeloo, Staphorst	1	140		0
nws	Nieuw Schoonebeek, Amsterdamse veld	6	221	81 - 298	0
lem	Lemelerberg	4	261	221 - 336	0
old	Oldebroekse heide, Dellen, Heerde, Renderklippen, Eperholt	7	316	68 - 450	0
hol	Holterberg, Haarlerberg, Noetselerberg, Nijverdall	3	366	281 - 430	0
els	Elspeet, Vierhouten, Tongheide, Nunspeet, Ermelo, Uddel, Garderen, Loobos, Stakenberg	9	317	200 - 518	0
ass	Asselse heide, Hoog Soeren	1	486		0
har	Harskamp, Kootwijk	1	156		0
hgv	Hoge Veluwe	3	315	259 - 405	0
roz	Rozendaalse veld, Terlet, Posbank, Rheden, Imbosch	17	352	205 - 552	0
ben	Bennekom, Ede, Doorwerth, Ginkel, Wolfheze, Renkum	1	81		0
pee	De Peel	1	406		0
ham	Hamert, Arcen, Bergen	2	100	89 - 110	0
str	Strabrechtse heide	18	482	62 - 685	33
ach	Achelse kluis, Leenderheide	4	279	218 - 332	0
Totaal		82	330		7,3

Tabel 1 Aantal onderzochte monsters heidehoning per heidegebied met het gemiddeld gehalte cesium 134+137 in de honing, de laagste en hoogste waarde en het percentage monsters met een cesium 134+137 gehalte van meer dan 600 Bq/kg. Oogst 1993.

personeelsgebrek niet mogelijk.

Het blijkt dat de gemiddelde hoeveelheid radioactief cesium ($Cs_{134+137}$) in de onderzochte monsters 330 Becquerel per kilo (Bq/kg) bedraagt, waarbij zes monsters (7,3%) boven de grens van 600 Bq/kg zaten. Vorig jaar was dat 1,4% en het jaar daarvoor 4,5%. Die zes monsters met te hoge waarden waren allen afkomstig van de Strabrechtse heide bij Eindhoven.

Conclusies

Het aantal monsters dat boven de grens zit is dus hoger dan vorig jaar en dat niet alleen. Het landelijk gemiddelde ligt ook iets hoger dan in 1992 (273 Bq/kg) en 1991 (227 Bq/kg). Maar al schommelt het gehalte dan wat de laatste jaren, het is duidelijk lager dan in 1990 en voorgaande jaren. In figuur 1 is dat overzichtelijk uitgebeeld in de vorm van een staafdiagram (zwarte balk). Ook zijn in diezelfde figuur de gemiddelde gehalten aan cesium van honing afkomstig van vier belangrijke heidehoningproductievelden over de afgelopen zes meetjaren weergegeven. Een verklaring voor de lichte verhoging van het cesiumgehalte in de laatste twee jaar kan zijn dat de kwaliteit van de heidehoning in 1993 beter was dan in 1992 en 1991. Dat wil zeggen dat het heideaandeel dit jaar wat hoger kan zijn dan voorgaande jaren. Er vindt dan minder natuurlijke bijmenging met niet

radioactieve begeleidende flora (klaver, braam, vuilboom) plaats. Alleen chemisch onderzoek en stuifmeelanalyse kan dit uitwijzen, maar zoals in het begin al gezegd, dit is niet goed uitvoerbaar bij een dergelijk massaal monsteraanbod.

Hoe verder

De Strabrechtse heide is nog steeds een gebied waar enige voorzichtigheid geboden is. De gevonden gehalten aan Cesium zijn niet echt hoog, maar in een aantal gevallen ongelukkigerwijze wel juist boven de grenswaarde van 600 Bq/kg. Het zou de moeite lonen om na te gaan of er binnen dat grote gebied van de Strabrechtse heide gedeelten zijn waar de radioactiviteit lager is. Wellicht dat de betreffende imkers uit Brabant dit eens kunnen uitzoeken door onderling de cesiumgehalten van de honingen en de locaties van bijstanden te vergelijken. Indien hier bijzondere gegevens uit voortkomen, meldt dit dan aan het secretariaat van de VBBN te Wageningen (zie adres achterin dit blad).

Of in 1994 weer een inzamelingsactie van heidehoning wordt gehouden voor meting van de radioactiviteit is nog niet bekend. Het lijkt wenselijk in ieder geval honing van de Strabrechtse heide te meten. U leest hier nog over.

Een nieuwe informatiebron voor de imker

Om aan nieuwe informatie te komen kan je als imker tot dusverre boeken en vaktijdschriften op bijen gebied lezen of ook lezingen en cursussen bijwonen. We kunnen tegenwoordig over een andere informatiebron beschikken. De computer. Veel mensen gebruiken hem niet alleen op het werk, maar ook thuis, voor hun correspondentie, om informatie op te slaan, om een boekhouding bij te houden, en om bijvoorbeeld eigen honingetiketten te maken. Je kunt er ook bijenvolken mee vergelijken om tot een betere teeltkeuze te komen, en nog veel meer.

52 Het bijenhouden is allang geen zuiver ambachtelijke, empirische bezigheid meer. De wetenschap is er zich lang geleden mee gaan bemoeien. Sinds die tijd heeft zich een enorme hoeveelheid imkerliteratuur opgehoopt. Tamelijk kort geleden heeft dit geleid tot de ontwikkeling van gecomputeriseerde 'bulletin boards', waar men een duik in de imkerliteratuur uit binnen- en buitenland kan nemen. Deze literatuur kan bijna op het moment van publicatie ingezien worden (alsof je over de schouder meeleest met iemand, die een rapport schrijft over recentelijk verricht onderzoek op bijengebied). Een imker, die zijn kennis over een bepaald onderwerp wil vergroten, bijvoorbeeld over een bijenziekte of de beste wijze van stuifmeelwinning, kan boeken en/of tijdschriften lezen over dat onderwerp. Deze media blijven uiteraard zeer waardevol, maar tegenwoordig worden ze aangevuld door gecomputeriseerde systemen van gegevensbeheer (databases).

Electronische communicatie

Er is heel wat imkerliteratuur in 'electronische vorm' beschikbaar, en er komt nog elke dag bij. Er zijn overduidelijke en indrukwekkende voordelen aan verbonden, om alle informatie in de computer te hebben, in vergelijking tot een grote stapel papieren. Als je op zoek bent naar bepaalde informatie, kan de computer dat in tien seconden voor je opzoeken, zodat je niet meer door tien jaargangen van bijenbladen hoeft heen te spitten. De computer kan enorm veel tijd besparen voor degenen, die wat meer over een bepaald onderwerp willen lezen.

Voor sommige dingen kan je niet meer zonder een computer. Er zijn tegenwoordig tijdschriften, die alleen in elektronische vorm uitkomen. En er zijn programma's, die een bijenvolk kunnen simuleren; z.g.

computermodellen, waarbij je zelf de begintoestand en de omstandigheden zoals klimaat etc., aangeeft, waarna het programma de groei van het volk doorrekent.

Er is ook een terrein, waarop de computer duidelijk uniek en superieur is aan alle andere media, en dat is het terrein van de communicatie tussen computers onderling.

Men kan op de computer een modem aansluiten, dit is een kastje dat via kabels verbonden wordt met de computer en met de aansluiting van het openbare telefoonnet. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om contact te maken met andere computers, die op dezelfde wijze zijn aangesloten. Deze computers kunnen dan informatie uitwisselen. Je kunt dan:

1. Nieuwe informatie en/of literatuurverwijzingen over bijenhouden krijgen;
2. In contact komen met andere imkers.

Hoe gaat dit in zijn werk?

Zoals eerder gemeld werd, zijn er instellingen, die BBS heten. Dit is een afkorting van Bulletin Board System. Het BBS vervult de functie van middelpunt; de gebruikers van het systeem, die zich als het ware aan de einden van de spaken van het wiel bevinden, kunnen naar keuze beschikken over de informatie in dit middelpunt, of in contact komen met andere gebruikers, die zich aan het einde van andere spaken bevinden. Veel van deze BBS-en staan op hun beurt weer in verbinding met andere BBS-en. Stelt u zich een aantal wielen binnenin elkaar voor.

Wat is nodig en wat gaat het kosten?

Een computer en modem zijn onontbeerlijk. Merk op type zijn niet van belang. U kunt gebruik maken van een IBM compatibele (MS-Dos) computer, of een Amiga, een Atari, of ook een Macintosh, om alle informatie te kunnen lezen en deel te nemen in de diverse conferences. Om te beginnen heeft u minstens één communicatieprogramma nodig. Als u contact heeft met een BBS, kunt u daar gratis betere 'software downloaden' (programma's overnemen). Om een BBS te bellen, maakt u uiteraard telefoonkosten. Het verkrijgen van de informatie is daarentegen gratis, maar het is gebruikelijk, om aan het BBS een vrijwillige bijdrage in de telefoonkosten van het BBS over te maken. Het BBS moet op zijn beurt bellen naar hogere instanties en collega's in het buitenland, teneinde zijn informatie binnen te halen. Met andere woorden: het systeem wordt betaald door zijn gebruikers en werkt zonder enig winstoogmerk.

Wat is er nodig in de toekomst?

Samenwerking tussen iedereen die mee wil doen. Hoe meer hulp we hierbij krijgen, des te groter zal de informatiestroom worden, en ook des te interessanter het aanbod.

- Heeft u al een computer en een modem, en wilt u zelf aansluiting zoeken bij een Beenet-BBS?
- Heeft u iets van belang mede te delen aangaande bijen, of heeft u vragen op bijengebied, die bliksemsnel beantwoord moeten worden?

Via een BBS krijgt iedereen die erbij is aangesloten uw berichten bijna net zo snel als u ze intypt, en op zijn hoogst een dag later. Het verzenden van dit artikel duurt ongeveer zes seconden, en het staat dan op uw schijf om later te raadplegen.

- Beschikt u thuis over informatie die u zou willen publiceren, of misschien uit anderstalige tijdschriften: kunt u wellicht samenvattingen in de Engelse taal hiervan maken, zodat men in andere landen kennis kan nemen van buitenlandse tijdschriften?
- Beschikt uw regionale bijenteeltorganisatie over een eigen tijdschrift, en kunt u de redactie overhalen, om het blad ook elektronisch te publiceren?
- Heeft u nationale of internationale contacten met Bijenteeltonderzoekscentra, en zouden deze contacten mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan het bereiken van de doelstellingen van het Beenet?

Deel uw kennis met anderen en geef ons wat tips!

- Bent u in bezit van computer, modem, en bel-programma, log dan meteen eens in bij een Beenet-BBS:

**The Bee BBS, Amsterdam Holland, Hugo Veerkamp.
+31 20-6764105 (24 hrs)**

The Bee-BBS, P.O. Box 51008, 1007 EA Amsterdam.

Wij willen u uiteraard niet op kosten jagen, en zijn daarom bezig, om in elk land een nationaal netwerk op te zetten, van 'bij-vriendelijke' BBS-en. U kunt daar berichten lezen en schrijven in de internationale bijen-conference 'BEES.BN'. Het lijstje voor Nederland is nog heel kort, maar zal binnen niet al te lange tijd sterk worden uitgebreid; de laatste informatie hierover is altijd te vinden op het BijenBBS te Amsterdam.

Hugo Veerkamp en Olda Vancata

Waarom grote afdelingen met 100 tot 200 leden?

De plaatselijke afdelingen worden steeds kleiner t.g.v. vergrijzing en verminderde belangstelling voor de imkerij. Het aantal actieve leden is relatief klein. Na de oorlog is t.g.v. herverkaveling en het gebruik van bestrijdingsmiddelen de dracht minder geworden. Er zijn meer mogelijkheden om verschillende hobby's te hebben. Deze zaken en de varroamijt verminderen het aantal imkers in de afgelopen jaren.

Omdat er de laatste jaren meer belangstelling is ontstaan voor het milieu, worden er minder bestrijdingsmiddelen gebruikt. Als gevolg hiervan komt er steeds meer groen, meer bebossing, meer braakliggende grond wordt met wilde kruiden ed. ingezaaid, meer parkaanleg en meer bloemen en bomen in de tuinen. De nieuwe imkers zijn in het algemeen beter opgeleid en coöperatiever ingesteld. Een kwartier of half uur reizen naar een clublokaal is geen bezwaar meer. In het algemeen is er meer vrije tijd beschikbaar en is er een grotere belangstelling voor de natuur.

Opleidings- en begeleidingsmogelijkheden in verenigingsverband. Naast de eigen stand, een gezamenlijke bijenstand met een instructielokaal en klein depot voor de meest gangbare imkersartikelen. Koninginneteelt in clubverband. Excursies naar collega-imkers. Inleidingen betreffende de imkerij en aanverwante zaken. Discussiemogelijkheden. Educatie naar scholen en verenigingen. Belangenbehartiging voor de imkerij o.a. drachtplanten, bestuiving, ziektebestrijding etc.

Per afdeling is een actieve kern nodig, die alleen gevonden kan worden in grote afdelingen. Fusies zijn hierdoor noodzakelijk. In Zuid-Limburg is o.i. in de nabije toekomst plaats voor slechts één tot twee afdelingen (incl. de afdeling van de VBBN Schinnen).

Voorbeelden van grote afdelingen zijn: Roermond e.o., Horst e.o., Mergelland, Stolberg (Duitsland), Belgisch-Limburgse Federatie, Amsterdam e.o. en Leiden e.o.

De discussie over grote afdelingen is al meerdere malen geweest en er zijn ook op dit gebied reeds successen geboekt. Toch menen wij dat het noodzakelijk is deze ideeën opnieuw aan de orde te stellen. Onze gedachten gaan uit naar twee sterke clubs: t.w. Mergelland ten zuiden van de A76 Stein-Aken en één ten noorden hiervan tot Susteren.

Bestuur van de LLTB, afdeling Sittard/Geleen e.o.

Bedrijfsraad

Verenigingsnieuws Bedrijfsraad

J. Beekman

Het bestuur van de Bedrijfsraad vergaderde op 22 november 1993. De volgende punten kwamen aan de orde:

- De notulen van de vergadering 7 juni 1993 werd goedgekeurd. N.a.v. deze notulen werd over promoten van Nederlandse honing met het uniforme honingglas het volgende opgemerkt: de Nederlandse imkers vinden een honingglas zoals bedoeld een goede zaak maar zijn niet voornemens om hier in te investeren. De principe-uitspraak van de leden Bedrijfsraad is dan ook dat het glas een goed model is, maar gelet op de uitspraak van de besturen van de Imkersbonden dat er geen draagvlak voor is bij de imkers, zullen geen verdere stappen worden ondernomen om dit glas te promoten.
- Brief ABTB i.v.m. onderzoeksplan Ambrosiushoeve 1994: De brief geeft aan dat de ABTB niet ingenomen is met de afhandeling van de door het bestuur ingebrachte punt: 'Onderzoek naar het belang van de honingbijen voor natuurontwikkeling en natuurbeheer'. E.e.a. moet zorgvuldiger gebeuren, wat de afhandeling betreft aldus het bestuur ABTB.
- Brief ANI, aangaande uitleen demonstratiemateriaal in beheer bij de VBBN. De brief geeft aan dat het bestuur vindt dat er beter met geleende materialen moet worden omgegaan (beschadigingen, regeninslag e.d.) en dat er spelregels moeten worden opgesteld voor het uitleenen. In de volgende vergadering wordt hier op teruggekomen, en zal worden bezien hoe e.e.a. goed op te regelen is.
- Verslag en toelichting Veterinaire dienst (VD): voor dit onderwerp zijn mev. Van der Goot en dhr. Van Schuppen van de VD en dhr. Mul van de RVV uitgenodigd. Een toelichting wordt gegeven over het vervoer van bijen over de landsgrenzen, de ziektebestrijding (Amerikaans vuilbroed) en waar de imker aan moet voldoen om een gezondheidsverklaring voor de bijenvolken te krijgen en hoe dit na 1 januari 1994 wettelijk geregeld is. (Meer over dit onderwerp vindt u in een artikel van dhr. Van der Hoeven in het januarinummer).
- Wijziging toelating mierzuur voor varroamijtbestrijding: De besturen van de Imkersbonden hebben besloten om de kosten voor deze wijziging groot f1.000,- naar rato van leden op zich te nemen. Deze wijziging is nodig om een begonnen onderzoek op de Ambrosiushoeve af te kunnen maken.
- Het opstellen van een contract voor de grafisch vormgever van 'Bijen'. De redactie van 'Bijen' zal e.e.a. op papier zetten en het de besturen van de Imkersbonden ter goedkeuring voorleggen.
- Discussiestuk aangaande financiën Bedrijfsraad: In dit stuk komen zaken aan de orde zoals financiering door

de Imkersbonden, werkzaamheden die door vrijwilligers gedaan kunnen worden, het afstoten van de bijdrage aan de Ambrosiushoeve, het loskoppelen van diverse commissies die nu onder de Bedrijfsraad vallen.

Besloten is om de koninginneteltcommissie los te koppelen van de Bedrijfsraad. De vertegenwoordiger van ABTB heeft tegengestemd, omdat er te weinig informatie is gegeven. De discussienota zal de volgende vergadering weer op de agenda geplaatst worden.

• Aandacht is er geschonken aan het afscheid van dhr. U. Geling dat op 12 december zal plaatsvinden. Het bestuur van de Bedrijfsraad zal dhr. P.C. Muntjewerf vragen om bij dit afscheid de Bedrijfsraad te vertegenwoordigen.

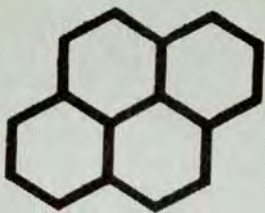
Vergadering van de afd. Bijenteelt

J. Beekman

Het bestuur van de Bedrijfsraad vergaderde op 22 november 1993 met de secretaris Ir. Kuypers van het Landbouwschap. Vervangend voorzitter was dhr. C. Roelen.

De volgende punten zijn in deze vergadering besproken:

- De beleidsvisie IKC-AT, waarin de huidige stand van zaken en de belangrijkste problemen van de bijenhouderij m.b.t. de sectie Bestuiving Glasgroenten en Bloemisterij beschreven staan.
- De steunregeling voor speciale honingwinning in Griekenland, opgesteld door de COPA in Brussel (is door andere landen hier ook gebruik van te maken?)
- Amerikaans Vuilbroed:
 - Intrekken vervoersverbod.
 - Aanbevolen wordt om goede voorlichting te geven over deze ziekte aan de imkers door de regionale Z.B.T.'s.
 - Een dia-serie hierover is beschikbaar en kan besteld worden bij dhr. Van Schuppen van de Veterinaire Dienst.
 - Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (G.W.W.):
 - Voor 1 februari moet bekend gemaakt worden hoeveel imkers grensoverschrijdend gaan reizen met de bijen.
 - Beschikbare informatie voor de imkers in Bijen publiceren.
- De besluitenlijst van de VD gaat naar alle leden van de Afdeling Bijenteelt.
- Volgens Dr. de Ruijter is de Nederlandse bij minder gevoelig voor de varroamijt.
- Onderzoeksplan 1994 Ambrosiushoeve is vastgesteld:
 - De bijdrage voor onderzoek (f 5,- per imker) is nog niet door alle organisaties toegezegd voor 1995. Bij voldoen van de bijdrage zijn er geen problemen te verwachten met medefinanciers.

Bond van imkers van de LLTB

Uit de Hoofdbestuursvergadering

Karin Ridderbeks

Uit de vergadering van het Hoofdbestuur van de Bond van Imkers van de LLTB, d.d. maandag 20 december 1993. De volgende onderwerpen kwamen ter sprake:

- De subsidie voor leden van de Bond die deelnemen aan de Basis cursus en de Bedrijfs cursus Bijenteelt wordt verhoogd van f 50,- naar f 100,- als de cursuskosten inderdaad f 300,- bedragen. Dit betekent dat een door het AOC goedgekeurde cursus voor de leden ongeveer f 200,- zal kosten.
- Met betrekking tot de toekomstige registratie van imkers is nog weinig bekend. Zodra hierover meer definitieve gegevens ontvangen zijn zullen voorlichtingsbijeenkomsten voor de leden gehouden worden.
- Door de Werkgroep Drachtplanten wordt aandacht besteed aan het voortontwerp Streekplan Noord- en Midden-Limburg.
- Het invoeren van een 'nationale honingpot' acht men een goed principe mits dit iets toevoegt aan de waarde van de honing. Gebeurt dit niet, dan brengt dit alleen maar extra kosten voor de imker met zich mee en dan verwacht het bestuur hiervan weinig resultaat.
- Indien afdelingen of imkers nog extra exemplaren wensen te bestellen van de honingfolder dan kan dit bij het secretariaat van de Bond gebeuren.
- Mededelingen over de gang van zaken in de Bedrijfsraad en de te verwachten ontwikkelingen in de toekomst.
- Het bestuur neemt kennis van de Visie Bijenhouderij van het IKC Akker- en Tuinbouw.
- Het bestuur is voornemens in 1994 een of enkele grotere activiteiten voor de leden te organiseren. Eventuele suggesties hiervoor kunnen bij de regiobesturen ingediend worden.

Uit de Algemene Vergadering

Karin Ridderbeks

Uit de Algemene Vergadering van de Bond van Imkers van de LLTB, 27 november 1993 in Horn. Tijdens zijn openingswoord ging de voorzitter, de heer J. Caris in op enkele zaken welke in het afgelopen jaar aan de orde zijn geweest. De nieuwe structuur van de Bond begint haar vruchten af te werpen en de betrokkenheid van de leden bij het verenigingsgebeuren is aanmerkelijk vergroot. Ook de kwaliteit van de imkers is gestegen. Meer nog dan vroeger is het voor imkers noodzakelijk om een goede vakkennis te hebben en te onderhouden waarbij met name een goede ziektebestrijding noodzakelijk is. Om die reden zal het beleid er de komende jaren op gericht zijn om te komen tot een nog

betere groep van ziektebestrijdingscoördinatoren. Door het wegvallen van de overheidsvoorlichting is zelfwerkzaamheid van de leden een eerste vereist. Momenteel staat het Amerikaans vuilbroed sterk in de belangstelling. Er zijn weer diverse uitbraken geweest. Bezien zal moeten worden hoe dergelijke uitbraken voorkomen kunnen worden. Verder ging de voorzitter nog kort in op het onderzoek op de Ambrosius-hoeve, de beleidsvisie Bijenhouderij en de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren waarin binnenkort de Bijenwet zal opgaan. Voor de bijenhouderij zijn twee richtlijnen van belang, te weten: de richtlijn inzake handelsverkeer van bijen tussen lidstaten en de richtlijn die betrekking heeft op de producten van de bijenhouderij. Wilt u met uw bijen naar het buitenland, meldt dit dan voor 15 februari a.s. bij het secretariaat. Zodra hierover meer duidelijkheid is zullen voorlichtingsbijeenkomsten voor leden worden georganiseerd.

Contributie 1994

De contributie werd door de Algemene Vergadering gehandhaafd op het bestaande peil en bedraagt derhalve f 30,- excl. f 5,- toeslag voor de medefinanciering van het onderzoek.

Kascontrolecommissie

De kascontrolecommissie 1994 zal bestaan uit afgevaardigden van de afdelingen Roermond, Sevenum en Ubach over Worms.

Bestuursverkiezing

De heer F. Heessen, die periodiek aftredend was, werd door de Algemene Vergadering herkozen. De heer H. v.d. Berg, Reuver, werd door de regio Midden kandidaat gesteld ter opvolging inde vacaturen van de heer Th. Vogels. Ook hij werd door de Algemene Vergadering gekozen in het bestuur.

Voorzittersverkiezing

De heer J. Caris, die periodiek aftredend was, werd door de Algemene Vergadering herkozen tot voorzitter van de Bond. Na de afhandeling van de huishoudelijke punten hield de heer J. Graulus een inleiding waarin hij zijn visie gaf op de huidige en toekomstige bijenhouderij.

Bond van bijenhouders van de NCB

Van de bestuurstafel

J. Beekman

De vergadering van het bondsbestuur vond plaats op 1 december 1993. De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Diverse zaken aangaande administratieve ondersteuning van het secretariaat zijn met de adviseur van de NCB, de heer G. Hooghiemstra besproken; Het betalingsdocument dat naar de verenigingen gezonden gaat worden, de mogelijkheden die het nieuwe ledensysteem biedt, ook voor de andere Imkersbonden ABTB/LLTB. De secretaris J. Beekman is door het Bondsbestuur gemachtigd om deze zaken verder te bespreken in de vergadering van 6 december a.s. met

vertegenwoordigers van de NCB.

Het secretariaat van Bond van Bijenhouders NCB blijft ook in 1994 in het gebouw van de NCB gevestigd. Afsproken is om het contract in de komende jaren stilzwijgend te verlengen. De noodzakelijke verhogingen, kosten personeel, kantoorruimte e.d. worden jaarlijks door de NCB opgegeven en in rekening gebracht.

Bij een toekomstige secretarisswijziging moet de situatie en voorwaarden waaronder gewerkt wordt, gehandhaafd blijven, naar de mening van Ir. G. Hooghiemstra.

• Evaluatie studiedag 6 november 1993:

Deze dag is zeer goed verlopen. De deelnemers waren erg ingenomen met het programma.

- Het bondsbestuur heeft besloten dat in de toekomst de honingkeurmeesters geen entree meer behoeven te betalen, de attentie komt dan te vervallen. Het bondsbestuur heeft ook de subsidie met ingang van 1994 verhoogd.

- Als de Studiedagcommissie er mee instemt, kan, gezien de geringe belangstelling, de drachtplantenruilbeurs vervallen.

56 ■ • Waarom er zo weinig belangstelling is voor de vlechtwerk-keuring kan niet achterhaald worden. Zijn de vlechters bang om hun werk ter keuring aan te bieden?

• Voor het parallelprogramma moet voortaan aan de deelnemers van te voren worden opgegeven wat de materiaalkosten zullen zijn. Dit om te voorkomen dat men met bepaalde kosten niet op de hoogte is.

• Eindejaarsstukken die naar de verenigingen zijn gestuurd: - Vermeld dient te worden dat het niet meer vereist is dat een vereniging die meedoet met de Verenigingsbedrijfswedstrijd, geen twee jaar achtereen de wedstrijd georganiseerd hoeft te hebben om de kampioen mee te kunnen laten doen aan de Bijenteeltbedrijfswedstrijd van de Bond. De verenigingskampioen kan het jaar opvolgend aan de door de vereniging georganiseerde wedstrijd meedoen. Verder zijn nog behandeld:

• Bedrijfsraadvergadering d.d. 22 november 1993 (zie nieuws).

• LBS Afdeling Bijenteelt d.d. 22 november 1993 (zie nieuws).

• Vergadering met redactie 'Bijen' en de besturen van de Imkersbonden. Te melden is dat de besturen van de Imkersbonden de redactie toestemming hebben gegeven om ieder jaar één nummer uit te geven met 36 i.p.v. 32 pagina's.

• Schade veroorzaakt door niet vliegen van bijen:

Een imker, die kasten had geplaatst bij aardbeien onder glas, is aansprakelijk gesteld door een kweker voor de inkomstenderving die hij heeft gehad omdat van één kast de bijen niet vlogen. Het bedrag was ruim f3400. De imker had na een paar dagen dat volk vervangen door een volk dat actief vloog. De schade is voor de imker door Interpolis vergoed op basis van de aansprakelijkheidsverzekering. Belangrijk was hierbij dat het volk voldeed aan de eisen zoals die in het Bestuivingsreglement van het Landbouwschap staan beschreven. Het Bondsbestuur hoopt dat alle imkers die met bestuivingen in kassen/boomgaarden e.d. te maken hebben het bovenstaande goed ter harte nemen. Door Interpolis is in deze een goed overleg gepleegd met de secretaris van de Bond.

• Het Bestuivingsreglement 1994 is verkrijgbaar bij het secretariaat.

• De enquête over het Nederlands honingglas heeft overwegend positieve reacties opgeleverd, maar de imker wil

niet in het glas investeren. Het Bondsbestuur ziet dan ook af van verdere bemoeienis om dit glas te promoten.

• Het verslag van de landelijke Drachtplantencommissie is besproken. Thema voor 1993/1994 is onderbeplanting bomen en struiken.

• De vergadering met de VD is uitgebreid besproken, zie het verslag van dhr. Van der Hoeven in het (Bijen 3/1, 1994).

• De brief van dhr. Sauren uit Veldhoven over een publicatie in 'Bijen' over een nieuw middel voor de bestrijding van wasmot is behandeld. Het Bondsbestuur ziet een reactie van redactie 'Bijen' met belangstelling tegemoet.

Ambrosiusviering 1993

Dinsdag 7 december j.l., de patroondag van Ambrosius, kwamen een flink aantal imkers en hun partners in Nia Domo bijeen voor de viering van dit jaarlijks feest.

Onder het genot van koffie met gebak opende de voorzitter de bijeenkomst en was blij zovelen te kunnen verwelkomen. Hij memoreerde nog even aan het plotseling overlijden van ons lid de heer Marinus van Boekel en zijn echtgenote Lien. Ook blijde gebeurtenissen zoals onlangs nog een geboorte en de viering van een zilveren huwelijk in gezinnen van imkers behoren tot het leven van mensen. Na nog enkele huishoudelijke mededelingen volgde bekendmaking van de uitslag van de onderlinge bedrijfswedstrijd door Broeder Theo, hoofd van de jury.

Nummer één: de heer Th. Egelmeers uit Boekel, nummer twee: de heer H. Steegs uit Lieshout en nummer drie: de heer W. Janssen uit Boekel.

De bekera werden door mw. A. v.d. Linden aan de winnaars overhandigd, terwijl dhr. Th. Egelmeers voor de tweede maal de wisselbeker kreeg uitgereikt. De voorzitter dankte de juryleden voor hun bereidwilligheid de keuringen te verrichten en bood een attentie aan.

Het intermezzo werd dit jaar verzorgd door mw. M. Sanders van de Stichting Peellandschapspark 'Voskuilenheuvel' uit Venhorst. Aan de hand van dia's legde zij uit op welke wijze het park is ontstaan, geherstructureerd, ingericht met wandelpaden en een schaapskudde, poelen, enz. Flora en fauna zijn eveneens goed vertegenwoordigd. Het park is tot stand gekomen en wordt onderhouden door een groep vrijwilligers. Met een gezellig samenzijn onder het genot van enkele consumpties kon lekker worden bijgepraat en contacten onderhouden. Later volgde nog het gebruikelijk worstebrood en werd een loterij gehouden, waarvoor door bestuursleden weer een flink aantal prijzen was bijeengebracht met als hoofdprijs een bijenkorf. Wij menen op een geslaagde Ambrosiusviering te kunnen terugzien.

Aan het slot van de avond dankte de voorzitter allen voor hun komst, wenste een ieder bij voorbaat prettige feestdagen toe en hoopt de leden terug te zien tijdens de jaarvergadering op donderdag 20 januari 1994. .

26 maart Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering wordt dit jaar gehouden op zaterdag 26 maart in het Congresgebouw van het Internationaal Agrarisch Centrum (IAC) te Wageningen, aanvang 10.00 uur.

AGENDA

1. Openingen door de Algemeen Voorzitter
2. Notulen AV 27 maart 1993
(toegezonden aan de secretarissen van de subverenigingen. Voor verkorte versie zie Bijen 2 (9): 247 (september 1993).
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Onderscheidingen
5. Jaarverslag
(toegezonden aan de secretarissen van de subverenigingen)
6. Jaarstukken 1992/1993 (zie uitvoerige stukken toegezonden aan de secretarissen van de subverenigingen)
7. Commissie Nazien Boeken
 - Verslag van de commissie (toegezonden aan de secretarissen van de subverenigingen).
8. Begroting 1993/1994 en conceptbegroting 1994/1995
9. Verslag uit een groep
10. Verkiezing Hoofdbestuur.
 - Kandidaten worden voorgesteld in Bijen van maart.
11. Beleid Bestuur 1994
12. Rondvraag
13. Sluiting.

Pauze

Het is nog niet precies te zeggen hoe laat de pauze zal plaatsvinden. In ieder geval is gedurende de hele pauze het Bijenhuis geopend. Er staat een heerlijk kopje koffie voor u klaar, u kunt de winkel bezoeken, en tegen geringe vergoeding zijn lunchpakketten verkrijgbaar (zolang de voorraad strekt).

Het middagprogramma is nog niet bekend.

Alle subverenigingen van de VBBN zullen deze maand een uitnodiging ontvangen met daarbij de stukken (incl. financiële overzichten) voor de AV.

Hoe komt u bij het IAC met openbaar vervoer?

- Vanaf NS station Arnhem: CN bus 50, 80 en 81 (richting Rhenen, resp. Veenendaal, Amersfoort en Utrecht).
 - Vanaf NS station Ede/Wageningen: CN bus 83 en 84.
 - Vanaf station Rhenen: CN bus 50, 80 en 81 (r. Arnhem).
 - Vanuit de Betuwe: ZO bus 42.
- De treintaxi brengt u voor f6,- van Station Ede/Wageningen bij het IAC-gebouw.

En hoe met de auto?

- Via N225 vanaf Rhenen/Breda (A15), kruispunt (links Nijenoordalleen, recht door Lawickse Alleen, rechts Costerweg) oversteken en direct de ventweg aan uw rechterhand nemen, na 200 m parkeerterrein IAC aan de rechterkant.
- Als u het terrein van het Bijenhuis verlaat, rechtsaf, bij verkeerslichten recht door: Nijenoordalleen. Deze weg volgen tot het derde verkeerslicht, hier linksaf slaan en doorrijden tot het tweede stoplicht (bord rechtsaf richting Rhenen). Hier linksaf, en meteen de ventweg aan uw rechterhand op. Na ca. 200 m rechts parkeerterrein IAC.
- Vanaf Ede (A12) richting Wageningen en op het kruispunt van de Nijenoordalleen met links Café 'De Keijser', rechtsaf. Zie verdere aanwijzingen hierboven vanaf Nijenoordalleen.
- Vanaf Arnhem/Nijmegen bij het vierde verkeerslicht links, richting centrum, meteen weer rechtsaf. a) rechts parkeren, en het voetpad volgen de gracht over naar het IAC. b) voorbij Schouwburg Junushoff rechtsaf, einde weg weer rechts, na ca. 100 m rechts parkeerterrein IAC.

Studiedag VBBN Zuid-Holland

Namens de Groep Zuid-Holland van de VBBN organiseert Het Ambrosiusgilde te Rotterdam op zaterdag 5 maart 1994 een studiedag met als thema 'Bestuiving door insecten'. Toelichting en visie op bestuiving door insecten zal worden gegeven vanuit de hoek van de Land- en Tuinbouw, de hommelteelt, de beroepsmatige imkers en door het Landelijk Proefbedrijf voor de Insectenbestuiving Ambrosiushoeve.

Spreekers

W. Eindhoven van de Dienst Landbouw Voorlichting
W. Martens en L. de Jong (Studieclub Bedrijfsmatige Imkers)
A. van Doorn van de firma Koppert
C.C. Smeekens van de Ambrosiushoeve.

De dag zal worden afgesloten met een forumdiscussie, waarbij alle sprekers betrokken zijn. De studiedag begint om 10.00 uur (zaal open ca. 09.30 uur) en duurt tot ca. 15.30 uur.

Lokatie

Wijkgebouw 'De Larenkamp', Slinge 303, Rotterdam Zuid.

Kosten

Deze bedragen f 10,- per persoon, incl. koffie/thee tijdens de pauzes. Toegangskarten zijn verkrijgbaar aan de zaal. Mogelijkheid tot het gebruiken van de lunch aan de bar van het wijkgebouw. (op eigen kosten). Inlichtingen bij: L.J. Gerritsen, 010-4205529 of bij: J. Nijboer, 01892-20660.

Onderscheidingen VBBN in 1993

Marga Canters

In 1993 zijn wederom diverse ere- en verenigingsspelden, oorkondes en erekorfjes uitgereikt. Deze onderscheidingen worden toegekend als een blijk van waardering voor een langdurig lidmaatschap of bestuurslidmaatschap of voor verdiensten op landelijk niveau. Het Hoofdbestuur van de VBBN wil de leden die hiervoor in aanmerking kwamen nogmaals danken voor hun inzet voor de Vereniging. De namen van ontvangers van een erespeld zijn **vet** en die van ontvangers van een erekorfje zijn bovendien in hoofdletters gedrukt.

MR. P.D. DEN BRUIGOM, juridisch adviseur van de VBBN, is op de Algemene Vergadering 1993 tot erelid van de VBBN benoemd.

Almelo: H.J. ten Bergh, mw. C.I. Mulder-Schipsma
Amstelland: O.B. DE KAT

Amsterdam: A. de Bruijn, R. Heijnis

Baarn: A. Kramer

Beemster: W.H. Dobber, P.C. MUNTJEWERF

Bommelerwaard: S.J. GOUDA

Brummen: J. Spiegelenberg

De Wouden: A.J. v.d. Bos

Ede: D.J. Bonsing, mw. A. van Heest, A. Hummelen, H.W. Loef, J. Verwaard

Eerbeek: mw. P. Bollen-buys, P.J. v.d. Brug, J. Burgers, H.T. van Eijbergen, R. Gieteling, J. Makkink,

A.J. Modderkolk, J.G. Slief, A.H. Verbeek

Eindhoven: W. Dekkers, A. Kole, H.G. v.d. Linden

Elst: J.W. Marcelis

Emmeloord: E. Berger, F.S. Dijkstra, W. Eisses,

J. Hoogendoorn, J. Koens, T.H. Koole, A. Lokhorst,

B.A.J. Vriend

Emmen: J.T. Albers, E. MEIJBERG

Gorssel: G. Bootsman

Groenekan: J. Copijn, B. van Maanen

Heino: J.W. Veldhuis

Hoogeveen: B. Noordhuis, A.H. Padberg, J. Schepers

Hulst: A. David, A. van Vlierbergh, D. Weemaes

Kampen: H. Martens

Lochem: P. Rappel

Lunteren: T. VAN BEEK

Nunspeet: A.P. REMPT

Oegstgeest: J.W. Meijeraan

Oost Flevoland: C. Brink, A. Nijmeijer, W. de Vries

Oostburg: E. Dekker, J. Lako, A. Paridaen, J. v.d. Ree, M.C. de Vos

Rijssen: W. Comanje

Stadskanaal: S. Scheltens

Staphorst: W. Bloemert

Steenwijk: D. Dijk, C. v.d. Heide, H. Jansen

Ter Apel: J. Brakels

Terschelling: J.A. ZOET

Voorne-Putten: Chr. Eendenburg, W.L. v.d. Hoonaard, J. Wondergem

Walcheren: B. de Graauw, C. den Hollander, J. Jobse,

W. Jobse, P. Joziasse, A.C. Munter, M. de Smit

Wolvega: G. Lantinga

Zutphen: J. Tempelmans Plat

Zwolle: A.H. Hartman, H. Pries

tures overhouden. Het luxe-probleem is dat de huidige bestuursleden ook graag door willen gaan en we zijn nu in druk overleg hoe wij hierover het pre-advies aan de AV zullen opstellen. Voor de hand ligt het om de Selectiecommissie de geschiktheid te laten bepalen, maar hoe vergelijk je een ervaren en goed bestuurslid, met een onervaren kandidaat met goede kwalificaties? Misschien hebben we dat op de AV toch even te luchtig behandeld. Maar dat is niet erg, want we hebben juist even de tijd genomen om de nieuwe structuur en de procedures te laten inslijten om te kunnen zien wat werkt en wat toch anders moet. En daarnaar moeten we nu goed kijken. We hebben een eerste gesprek gehad met enkele leden van de Commissie Koninginneteelt over 'hoe nu verder' en daarover is men aan het nadenken. We hebben ook een oriënterend gesprek gehad met het bestuur van de Studiegroep Bedrijfsmatige Imkers en ook dat zal vervolgd worden maar vast staat dat we over en weer wat voor elkaar kunnen betekenen. Ik heb na mijn 'reces' de eerste HB-vergadering weer meegemaakt en daar was o.m. aan de orde de bestuursverkiezing 1994 en enkele nieuwe publikaties of oude publikaties in een nieuw jasje. Wij hebben enkele aanbiddingen gehad voor boekjes of uitgebreide brochures waarvan we denken dat ze de imker van nut kunnen zijn. Ik moest daar helaas een weinig opbeurend verslag geven van de COPA-vergadering bijgewoond door de heer Muntjewerf. De bijeenkomsten bestaan uit een steeds herhaalde uitwisseling van meningen bedoeld om besluiten te vermijden. Het enige lichtpunt is dat hij is herbenoemd tot een van de twee vicevoorzitters, zodat hij en wij goed geïnformeerd blijven over de 'meningen'. Hem kennende zal hij wel proberen iets meer stevigheid aan te reiken.

Ik heb u overigens nog niet verteld dat we er in 1993 financieel aardig zijn uitgesprongen. Weer winst voor Handel en nu slechts een klein verlies voor de Vereniging. Hoe dat precies in elkaar zit, kunt u straks in de financiële verslagen lezen. Tenslotte dank aan hen die mij hun goede wensen deden toekomen en ik kan medelen dat het laatste onderzoek een gunstige uitslag had: alleen medicijnbehandeling en dat terwijl er al zo veel geld aan Apitol en Apistan opgaat.

Geslaagden 'Leraar Bijenteelt 1993'

Op 24 en 25 juni 1993 is de opleiding leraar bijenteelt na een theoretisch en een praktisch examen in aanwezigheid van de gecommitteerden ing. C. Smeekens (IKC) en drs. A. de Ruyter (Ambrosiushoeve) afgesloten.

Geslaagd zijn: P.J. Blaauw te Mierlo, B. van Duffelen te Hilversum, H.J. van Gasteren te Elst (Gld), J.G. van Keulen te Rhenen, E. Koster te Kollumerzwaag, J.A.J. van der Meys te Naaldwijk, C.G. Patze te Nieuwleusen, J. Steintjes te Haaksbergen, H.J.F.M. Verkooijen te Belfeld (L) en M.W. Vos te Arnhem.

Allen van harte gefeliciteerd.

Uit de PC van de voorzitter

Dick Vunderink

We worstelen met een luxe-probleem. Te veel geïnteresseerden voor functies in het HB. Vorige keer schreef ik dat de reactie op onze oproep voor bestuurskandidaten karig was, maar daarna kregen we toch een aantal goede geïnteresseerden. Natuurlijk trekt deze of gene zich terug nadat ze meer informatie hebben gekregen. Dat wil nog niet zeggen dat ze voor werk in de VBBN verloren zijn; voorlopig alleen voor een bestuursfunctie. Met de anderen heeft de Selectiecommissie een gesprek gehad en we zullen zeker geen vaca-